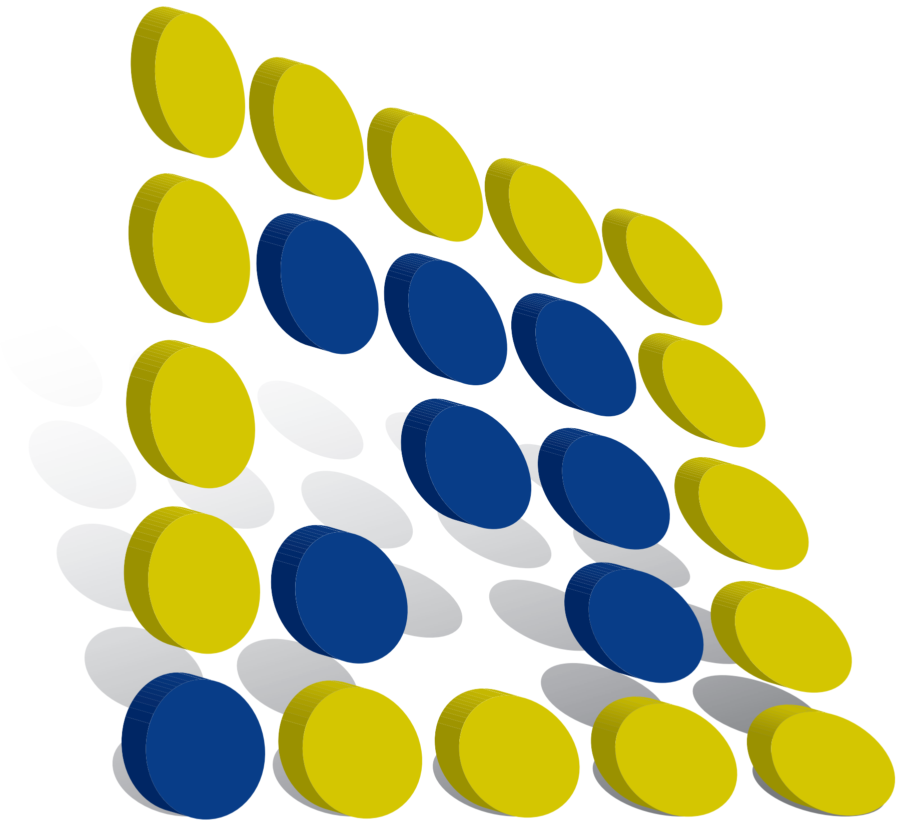

РАД ПОЛИЦИЈЕ У ЗАЈЕДНИЦИ
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

ПРИРУЧНИК

РАД ПОЛИЦИЈЕ У ЗАЈЕДНИЦИ
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

ПРИРУЧНИК

Сарајево 2010.

КОНТЕКСТ ПРИРУЧНИКА

Босна и Херцеговина и Швајцарска су 2004. године договориле почетак сарадње на пољу провођења рада полиције у заједници. Полицијске агенције у Босни и Херцеговини су 2007. године припремиле а Савјет министара БиХ усвојио Стратегију за рад полиције у заједници у БиХ.

Пројекат сарадње између БиХ и Швајцарске има за циљ практично провођење многих сегмената Стратегије за рад полиције у заједници у БиХ. Један од најважнијих сегмената је био израда приручника који би користили полицијски службеници у практичном раду, али и предавачи на полицијским академијама као наставно средство.

Приручник је израдила група домаћих стручњака са богатим искуством на пољу рада полиције у заједници, а заснован је и на резултатима сарадње између БиХ и Швајцарске на пројекту „Рад полиције у заједници у БиХ“, док је полазни материјал направио коаутор сличног уџбеника из Швајцарске. Подршку процесу израде Приручника су пружили чланови тима пројекта „Рад полиције у заједници у БиХ“ а финансиран је од стране Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC/DEZA).

.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Federal Department of Foreign Affairs FDFA
Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

Рад полиције у заједници у Босни и Херцеговини
Приручник

Аутори:
Дамир Чутура, МУП Жупаније Западнохерцеговачке
Халид Емкић, Полиција Брчко дистрикта Босне и Херцеговине
Мирко Голијанин, МУП Републике Српске
Вехид Хоџић, Полицијска академија Сарајево, МУП Федерације Босне и Херцеговине
Зоран Јовановић, Полицијска академија Бањалука, МУП Републике Српске
Бакир Кадрић, Полицијска академија Сарајево, МУП Федерације Босне и Херцеговине
Миралем Малкић, МУП Тузланског кантона
Дарко Маричић, МУП Републике Српске
Ведран Мулабдић, Министарство сигурности Босне и Херцеговине
Наташа Рајковић, МУП Зеничко-добојског кантона
Жељко Спасојевић, Полицијска академија Бањалука, МУП Републике Српске

Аутор радног материјала: Стефан Ване, официр полиције из Женеве

Група савјетника:
Фадил Балић, начелник - виши инспектор, МУП Унско-санског кантона
Роберт Цвртак, шеф Одсјека за односе с јавношћу, Федерална управа полиције
Џон Ђурчић, инспектор, МУП Херцегбосанске жупаније
Реуф Дервишевић, виши инспектор, МУП Унско-санског кантона
Мирослав Грабовац, виши инспектор, МУП Средњобосанског кантона
Хасиб Хаџић, начелник Оперативног центра– главни инспектор, МУП Босанско-подрињског кантона
Сенад Ибруљ, самостални инспектор, МУП Херцеговачко-неретванског кантона
Јасмин Идризовић, главни инспектор, МУП Кантона Сарајево
Пејо Кобаш, начелник Оперативно-комуникацијског центра, МУП Посавске жупаније
Миро Ловрић, виши инспектор, МУП Херцегбосанске жупаније
Ранислав Милешић, самостални инспектор, МУП Зеничко-добојског кантона
Војислав Пелкић, замјеник начелника Управе полиције, МУП Републике Српске
Фахрудин Селимовић, замјеник шефа Полиције Брчко дистрикта Босне и Херцеговине
Зијад Срадовић, начелник Сектора униформисане полиције – главни инспектор, МУП Тузланског кантона
Драгољуб Суботић, виши инспектор, МУП Зеничко-добојског кантона
Борислав Шарић, инспектор у Управи полиције, МУП Републике Српске
Ведад Шечић, главни инспектор, МУП Зеничко-добојског кантона
Кемал Шехић, шеф Одјела за едукацију, МУП Средњобосанског кантона
др Миле Шикман, начелник Управе за полицијско образовање, МУП Републике Српске
Вјекослав Шимуновић, начелник Одјела за професионалне стандарде - главни инспектор, МУП Жупаније Западнохерцеговачке
Огњен Зекић, стручни савјетник, Министарство сигурности Босне и Херцеговине

Подршка:
Зоран Петровић, представник пројекта „Рад полиције у заједници у БиХ“
др Петер Шорер, директор пројекта „Рад полиције у заједници у БиХ“

Фотографије: Ведад Дивовић, Иван Раич

Лектор: Кристина Филиповић

Посебна захвалност се изражава руководству полицијских академија у Бањалуци и Сарајеву на њиховој логистичкој подршци раду тима аутора.

```
---------------------------------------------------
ЦИП - Каталогизација у публикацији
Национална и универзитетска библиотека
Босне и Херцеговине, Сарајево

351.74:352](035)

   РАД полиције у заједници у Босни и Херцеговини
: приручник / [аутори Дамир Чутура ... [ет ал.] ;
фотографије Ведад Дивовић, Иван Раич]. - Сарајево
: ЦПУ : Швицарски уред за сарадњу у БиХ, 2010. -
86 стр. : илустр. ; 30 цм

Текст ћир.

ИСБН 978-9958-9958-6-6
1. Чутура, Дамир
ЦОБИСС.БХ-ИД 17936646
---------------------------------------------------
```


Рад полиције у заједници у Босни и Херцеговини – Приручник

Аутори:

Дамир Чутура, МУП Жупаније Западнохерцеговачке
Халид Емкић, Полиција Брчко дистрикта Босне и Херцеговине
Мирко Голијанин, МУП Републике Српске
Вехид Хоџић, Полицијска академија Сарајево, МУП Федерације Босне и Херцеговине
Зоран Јовановић, Полицијска академија Бањалука, МУП Републике Српске
Бакир Кадрић, Полицијска академија Сарајево, МУП Федерације Босне и Херцеговине
Миралем Малкић, МУП Тузланског кантона
Дарко Маричић, МУП Републике Српске
Ведран Мулабдић, Министарство сигурности Босне и Херцеговине
Наташа Рајковић, МУП Зеничко-добојског кантона
Жељко Спасојевић, Полицијска академија Бањалука, МУП Републике Српске
Стефан Ване, официр полиције из Женеве

Издавач: ЦПУ д.о.о. Сарајево
Суиздавач: Швајцарски уред за сарадњу у БиХ, Пируша 1, 71000 Сарајево
ИСБН: 978-9958-9958-6-6
Дизајн и штампа: ЦПУ д.о.о. Сарајево
Тираж:

САДРЖАЈ

ПОГЛАВЉЕ 1

Полиција у заједници – појам, историјат, циљеви

Циљеви овог поглавља:

- ☑ Осврнути се на основе рада полиције у заједници
- ☑ Одредити ниво безбједности потребан да би људска заједница напредовала
- ☑ Повећати свијест о томе да полиција не може сама пружити ниво безбједности који грађани желе
- ☑ Сазнати више о историји рада полиције у заједници
- ☑ Дефинисати положај рада полиције у заједници унутар ораганизације полиције
- ☑ Одредити задатке, методе и циљеве рада полиције у заједници

1.1 Зашто „рад полиције у заједници“?

Заштита личне безбједности и осталих уставом загарантованих права сваког грађанина представља један од најважнијих задатака демократске државе. Грађанин је у модерном друштву делегирао на државу задатке, које је у пријашњим друштвеним облицима сам преузимао. Демонстрацију своје безбједности данашњи човјек више не види у ношењу примитивних оружја (праисторија), мачева (племићи у средњем вијеку) нити ватреног оружја (рани насељеници у Америци). Наиме, данашњи човјек вјерује да ће држава да употријеби средства која су јој на располагању како би га заштитила.

Држава због тога појединцима или групама не толерише вршење насиља, чак ни када су ови увјерени да на то имају право. Свака држава, заправо, преузима на себе монопол на примјену силе. За примјену права на употребу силе у спровођењу уставних захтјева везаних за права, слободу и безбједност искључиво је надлежна држава. То значи да држава силом пријети или је употребљава на основу закона и примјерености.

Полиција је најважнији инструмент којим држава располаже у ову сврху. У начину на који полиција врши своје задатке осликава се и однос државе према грађанину, односно да ли се он сматра равноправним партнером или подређеним субјектом? Да ли се његови проблеми и страхови који су везани за личну безбједност схватају озбиљно или се занемарују? Да ли се сматра корисником полицијских услуга (клијентом) или фактором сметње?

Овај став јасно долази до изражаја у начину рада полиције. Говори се о радној филозофији полиције. Ако се од сваког грађанина једне државе захтијева да се осјећа одговорним за државу и да, у том смислу, самоиницијативно преузме један дио одговорности за друштво, онда полиција мора, због сопствене потребе, да предузме све како би, у служби грађанина, заштитила грађанина од криминала и других опасности.

При томе, данас више није довољно реаговање на криминална дјела и несреће. Напротив, морају се пронаћи узроци који су могли да доведу до кривичних феномена и опасности од несрећа. Препознатим узроцима мора превентивно да се приступи. Такође, треба их дугорочно смањити и, ако је могуће, уклонити их.

Због сложених повезаности модерног живота, превентивни рад најчешће не може да буде постигнут искључиво помоћу полиције него заједничким дјеловањем са другим институцијама. Због тога је често потребно да се стварају нове структуре сарадње и траже нова средства и начини рада како би се узроци објективних опасности и страха грађана спријечили или смањили. Колико год грађани могу да се ослоне на заштиту полиције, толико морају бити свјесни чињенице да и они морају дати свој допринос и подржавати државне органе безбједности у њиховом раду.

1.2 Шта је „рад полиције у заједници“ - преглед

Рад полиције у заједници подразумијева партнерство између полиције и грађана у ком партнери дјелују и раде заједно на уочавању и рјешавању проблема у заједници.

Укратко речено: ***рад полиције у заједници***, с једне стране, представља филозофију рада полиције, а, с друге стране, то су оперативни концепти и мјере који се примјењују у корист безбједности непосредног окружења грађана, а који јачају осјећај безбједности и доприносе односу повјерења између грађана и полиције.

Рад полиције у заједници (РПЗ) - уопштено

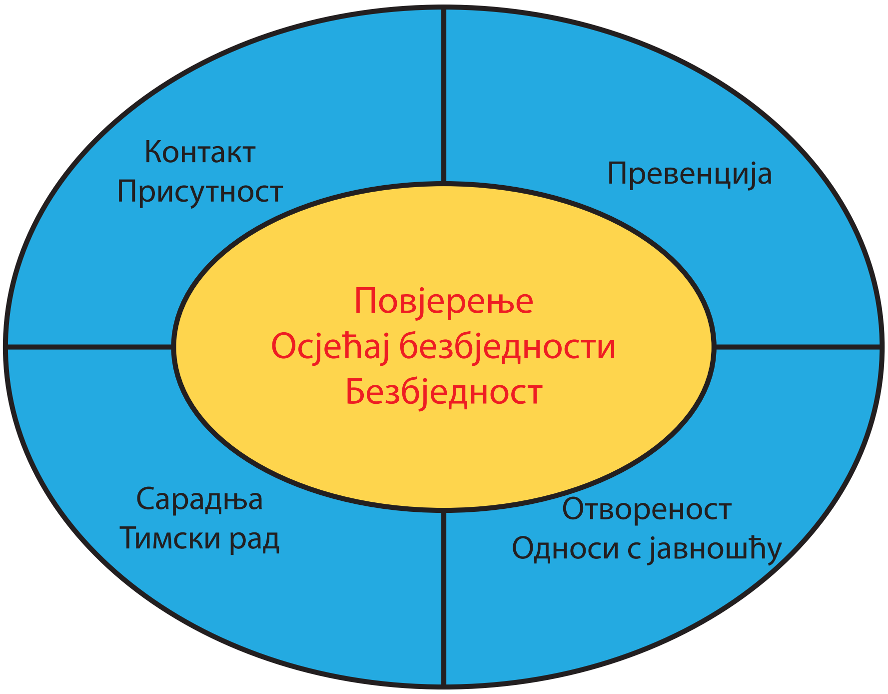
Рад полиције у заједници представља савремени начин рада полиције интегрисаног у друштво. Он, такође, задовољава принципе људских права и принципе правне државе и:

- има за циљ да, у смислу пружања услуга, ствара безбједност и осјећај безбједности, те да јача повјерење грађана у рад полиције
- представља начин размишљања и поступања полицајаца
- уграђен је у организацију, структуру, хијерархију и у руководство полиције

Рад полиције у заједници (РПЗ) конкретно представља:

- проактивни и превентивни рад полицајаца
- отворену комуникацију са грађанством
- рад оспособљених РПЗ полицајаца, који у својим рејонима остварују и његују контакт са грађанима, предузећима и институцијама
- спровођење пројеката „Маркетинга безбједности“ (пројекти у којима полиција сарађује са другим институцијама или лицима како би дугорочно повећала безбједност и осјећај безбједности)
- све остале мјере које омогућавају, подржавају и унапређују РПЗ

Циљеви и радне области РПЗ-а поједностављено могу да се графички прикажу помоћу тзв. „РПЗ јајета“: Ово „јаје“ садржи три главна циља РПЗ-а и четири радне области које су посебно важне за постизање циљева:

У средини овог приказа су наведена три основна циља рада полиције у заједници (РПЗ):

– РПЗ не ради само на пружању **објективне безбједности**, него је сконцентрисан и на јачање, често од објективне безбједности различитог, **осјећаја безбједности** грађана и на изградњу повјерења између грађана и полиције.

– Искуство показује да осјећај безбједности код грађана у првом реду зависи од тога да ли се њихово директно окружење чини уредним и безбједним. Грађани не добијају осјећај безбједности из статистичких бројки које приказују објективну безбједност. Међутим, видљива присутност полиције је изузетно значајна за осјећај безбједности

- Степен **објективне безбједности** се осликава у статистичким подацима који наводе конкретно чињенично стање које је установила полиција. На примјер, у мостарском кварту X у 2009. години пријављено је пет лица због физичког насиља.

- Степен **субјективне безбједности**, односно **осјећаја безбједности** се изражава личним осјећајем лица, који је везан за безбједносну ситуацију у њиховом окружењу. Ради се о питању да ли та лица немају, имају мало, много или јако много страха од тога да постану жртве неког криминалног дјела или неке несреће. На примјер, према подацима спроведене анкете, у добојском кварту Y многа лица осјећају страх када навече послије 22 часа изађу ван куће, иако статистика наводи да се ради о натпросјечно безбједном кварту.

  Разлози за овакву ситуацију би могли да буду, нпр., лоша расвјета, прљавштина, тамни и непрегледни дијелови улица, грмови који се налазе у тој улици, омладина која тим дијелом пролази када иде у дискотеку или неки слични феномени који објективно до сада нису довели до угрожавања.

У четири вањска дијела нашег графичког приказа представљене су **<u>главне области на које у оквиру РПЗ-а мора да се обрати посебна пажња</u>** како би се могла постићи три циља која су наведена у центру „РПЗ јајета“:

- **Контакт и присутност** полиције су од централног значаја. Видљива присутност љубазног полицајца доказано поспјешује осјећај безбједности код грађана. Уколико грађани лично познају полицајца, повјерење расте. Дјеловање РПЗ полицајца је сконцентрисано на овај феномен и он активно тражи контакт са грађанима из његовог рејона. У ову сврху се комуникационе способности свих припадника полиције унапређују кроз ТА-наставу (обуку врше специјално обучени ТА-тренери).[1]

- Како не би морало да се дјелује тек на посљедице (кривична дјела, несреће, сметње), у проактивном раду се врши **превенција** да би се смањиле негативне појаве, односно да би њихови узроци могли да се уклоне. Ово је задатак цијеле полиције, али посебно РПЗ полицајаца. Они су првенствено усмјерени на превентивни и проактивни рад који изискује много времена. Због тога су они ослобођени свакодневног реактивног и репресивног рада, чији обим остале полицајце заправо онемогућава да врше проактивни рад.

- Превентивно приступање проблемима и проналажење дугорочних рјешења често захтијева израду пројеката и планова. Након што се препознају проблемска поља и њихови могући узроци, полиција најчешће није у могућности да сама изради концептуална рјешења и да одреди потребне мјере, већ то успијева уз сарадњу и партнерство са државним институцијама, невладиним организацијама, другим институцијама или са грађанима. Такав партнерски пројектни рад назива се „Маркетинг безбједности". Због тога се у цијелој полицији, посебно у униформисаној полицији, обучавају стручњаци ове врсте пројектног менаџмента. Превентивно и дугорочно рјешење предстојећих проблема грађанима показује да држава и полиција схватају њихове бриге озбиљно и да конкретно траже рјешења. То ствара повјерење и осјећај безбједности.

- Сарадња између грађана и полиције условљава да грађани схвате шта је задатак полиције, који се циљеви прате и којим мјерама и радњама они треба да буду постигнути. РПЗ у ту сврху користи свако могуће медијско средство за **односе са јавношћу**, како би се рад полиције приближио грађанима, односно како би им тај рад био јасан. Отвореност у раду полиције значајно утиче на стварање повјерења. Због тога је изузетно важно да се радне области, прижељкивани циљеви и средства којима они треба да буду постигнути грађанима јасно и отворено објасне.

РПЗ у поменутим областима чини да осјећај безбједности и повјерење грађана расту, што, с друге стране, олакшава и убрзава рад полиције. РПЗ једнако користи и грађанима и полицији.

1.3 Безбједност као једна од основних људских потреба

Потреба за безбједношћу је универзална људска потреба. У томе су се сложили многи теоретичари, а један од најпризнатијих је Маслов (A. H. Maslow, 1908-1970).

1 ТА - Трансакциона анализа - Обука из области комуникације са тежиштем на управљању конфликтима

Масловљева теорија (пирамида):

Према Масловљевој теорији, свако људско биће покушава да задовољи низ потреба поређаних по њиховој важности.

Сваки пут када се одређена потреба задовољи, прелази се на виши ниво потреба. Ово је представљено Масловљевом пирамидом. Према томе, одређено лице ће прво настојати да задовољи своје основне потребе прије него што пређе на „виши ниво“ потреба.

Ниво 1 чине потребе чије задовољење представља пуко преживљавање (физиолошке потребе): свако људско биће мора да задовољи основне животне потребе.

Ниво 2 чине потребе за безбједношћу. У ширем смислу, безбједност подразумијева, не само физичку безбједност него и безбједност стана, радног мјеста, личну безбједност и безбједност имовине.

Све док ова два основна нивоа пирамиде нису загарантована, људи неће покушавати да задовоље друге потребе које нису од виталног значаја.

1.4 Да ли полиција може сама да омогући безбједност?

Један од најважнијих задатака полиције јесте да се обезбиједи друштвени мир и спокојство тако да се демократски, економски, социјални и други процеси у друштву одвијају на законит и друштвено прихватљив начин. Међутим, безбједност је веома сложен феномен који није могуће обезбиједити без активног учешћа свих чланова друштвене заједнице.

Рад полиције у заједници се заснива на увјерењу да данашњи изазови са којима се полиција сусреће захтијевају од ње да пружи једну свеобухватну услугу, проактивну и реактивну у исто вријеме.

У полицијском дјеловању у заједници полицајци су више проактивни а мање реактивни јер полицијско дјеловање у заједници препознаје и предвиђа проблеме заједнице и спречава њихово настајање, односно настављање ако су већ у току. Том приликом остале институције и грађани морају да се укључе као партнери при препознавању и рјешавању проблема.

Циљ партнерства је да одржи мир, безбједно окружење и просперитет за све чланове заједнице.

1.5 Историјат рада полиције у заједници

У свом данашњем облику, концепт рада полиције у заједници долази из Сједињених Америчких Држава, Канаде и других англосаксонских држава. У суштини, он представља глобални покушај једног друштва да се бори против криминала и да спроведе превентивне акције на нивоу заједнице.

Прије него што се позабавимо компонентама овог „повратка раду полиције у заједници“, покушајмо дати кратак историјски преглед овог концепта. Стручњаци на овом пољу сматрају да поријекло рада полиције у заједници може да се прати у прошлост до реформе полиције која се десила у Енглеској и Велсу током 19. вијека.

Након што је био суочен са дотад невиђеним порастом криминалитета, сер Роберт Пил (Sir Robert Peel), тадашњи министар унутрашњих послова Уједињеног Краљевства, поставио је основе за нову организацију полиције - превентивну, одвојену од војске - у којој би полицијски службеници требало да служе грађанима, да спроводе закон и одржавају јавни ред и мир, све у исто вријеме.

На иницијативу Роберта Пила, 1829. године доноси се први закон о полицији у демократској земљи (Енглеска), који је установио девет принципа за полицијско дјеловање у заједници:

1. *Превенција*
   Спријечити криминал и нереде прије него користити војну силу и строго кажњавање.
2. *Одобравање јавности*
   Препознати да снага полиције зависи од јавног одобравања њене егзистенције, дјеловања и понашања. Задобити повјерење јавности.
3. *Сарадња са јавношћу*
   Препознати да је сарадња са јавношћу неопходна да би се обезбиједило провођење закона.
4. *Физичка сила*
   Боља сарадња са јавношћу смањује потребу за употребом физичке силе.
5. *Непристрасна служба*
   Понудити услуге и сарадњу свима, без обзира на богатство и социјални статус, спремним жртвовањем у заштити и очувању живота.
6. *Неопходна разумна употреба силе*
   Користити силу само када је то неопходно и у случају када наговарања, савјети и упозорења нису довољни, да при томе употреба неопходне физичке силе буде најнижег ранга.

7. *Полиција и јавност*
   Стално одржавати односе са јавношћу тако да се изрека: „Полиција је јавност и јавност је полиција“ спроведе у дјело. Полицајци су само чланови друштва плаћени да воде пуну бригу о грађанима у интересу заједнице, њене добробити и опстанка.
8. *Функција полиције*
   Схватити да је функција полиције да врши хапшење а не да ауторитативно суди и кажњава кривца. Ово није задатак полиције, него правосуђа.
9. *Ефикасност полиције*
   Знати да је показатељ ефикасности полиције одсуство криминала и нереда, а не видљива акција полиције док се суочава са криминалом и нередима као посљедицама.

Прије четрдесетак година у западноевропским земљама полиција је почела да осјећа корист од технолошког напретка (возила, телефон, радио-уређаји). Док је током 1960-их видљива присутност полиције била обезбијеђена сталним пјешачким патролама, данас је ситуација значајно другачија. Снабдјевеност полиције моторним возилима директно је утицала на величину територија које су требале бити покривене зоном одговорности. Као посљедица моторизације и централизације полицијских јединица у значајној мјери је изгубљена директна веза између полиције и грађана. Истовремено, полиција је хтјела да побољша своје могућности интервенције, како би могла што брже да одговори на захтјев грађана. Ово се дешавало у контексту повећања криминалитета и проблема везаних за одвијање саобраћаја (повећање броја возила ће сигурно имати за посљедицу повећање несрећа у саобраћају). Током 1970-их технолошки развој је под притиском економије донио потребу за јаком рационализацијом. То је имало за посљедицу затварање неких подручних полицијских станица у градовима и предграђима.

Посљедица оваквог развоја је смањење контакта и повећање јаза између полиције и грађана. Људи су се осјетили напуштено приликом суочавања са свакодневним животним опасностима. Због тога је тражена већа и јаснија присутност полиције на улици. У већим европским градовима, током 1970-их, рад полиције у заједници се појавио као реакција на ове захтјеве. Тјешња веза између грађана и полиције је створила веће повјерење, побољшала осјећај безбједности и резултовала бољом сарадњом, што је напосљетку створило ефикаснији рад полиције.

Разлог за повећање јаза између грађана и полиције није био у свим земљама само убрзани економски развој. У појединим земљама ова појава се десила усљед дјеловања ауторитарне власти. Без обзира на то шта би могао да буде разлог настанка јаза између полиције и грађана, морамо рећи да полиција, у демократској држави, чини дио друштва и има задатак да пружи услугу државе у домену безбједности. Радни менталитет рада полиције у заједници најбоље се изражава претходном реченицом.

Иако се појам community policing на простору Балкана временски везује уз посљедњу деценију, модификовани и далеко скромнији облици оваквог начина рада постојали су и у периоду бивше СФРЈ, нарочито од друге половине осамдесетих година прошлог вијека. Тадашњи систем тзв. „општенародне одбране и друштвене самозаштите“, и уз чињеницу да је у себи садржавао бројне шаблонизиране и реактивне принципе рада, у одређеној мјери се ослањао и на сарадњу са становништвом, првенствено преко мјесних заједница као основних локалних органа управе. Некадашњи секторски полицајци су у појединим сегментима дјеловања представљали својеврстан пандан контакт-полицајцима који данас постоје у бројним националним полицијским службама. Радећи на свом подручју дужи временски период, често балансирајући између осјећаја поштовања и страхопоштовања на које су се ослањали у свакодневном раду, постајали су интегрални дио матичне микросредине, стварајући на тај начин предуслове за успјешније рјешавање безбједносних проблема. За разлику од модела рада полиције

у заједници гдје је заштита грађана централни задатак полицијске службе, бивши модел рада био је усмјерен на заштиту државе и друштвеног поретка. У складу с тим, јавност је на полицију најчешће гледала као на организацију чији је основни задатак заштита режима, а не као јавну службу чији је основни задатак заштита грађана, њихових права и слобода, односно, полиција није посматрана као сервис грађана (или као јавни сервис), како се данас доживљава у западноевропским и другим развијеним земљама.

Ратна и поратна дешавања на простору бивше Југославије довела су до знатног милитаризовања и политизовања полиције, те повезивања њених појединих сегмената са различитим криминалним групама, што је за посљедицу имало нарушавање угледа полицијске службе. Демократизацијом друштва започето је сузбијање оваквих појава, али је, и уз спроведене реформе, основна улога полиције остала заштита државе и уставом утврђеног друштвеног поретка у сврху задовољавања потреба структуре власти. Присуство припадника IPTF-а, а потом EUPM-а, размјена искустава са полицијама развијених земаља свијета, сарадња са бројним међународним организацијама, промјене у земљама окружења, чланство у различитим удружењима, а посебно у Асоцијацији шефова полиција Југоисточне Европе (SEPCA), створили су предуслове за прве иницијативе везане уз примјену новог начина полицијског дјеловања базираног на раду полиције у заједници. .

Након почетних корака у области рада полиције у заједници, које је 2002. године иницирао IPTF, крајем 2004. године EUPM је на простору БиХ започео са имплементацијом више пројеката међу којима су били и тзв. 5.5 и 5.4, односно „Рад полиције у заједници“ и „Јачање способности локалне полиције у погледу безбједности повратника“. Према оцјени имплементатора, ови пројекти су у потпуности заживјели на читавом простору БиХ. Међутим, практични резултати на терену су се у знатној мјери разликовали, јер је изостала свеобухватна обука полицијског кадра. Такође, имплементацији основних принципа рада полиције у заједници се углавном приступало површно, што указује на непостојање дубљег планског и стратешког дјеловања.

Од октобра 2003. до децембра 2005. године, у сарадњи са британским Одјељењем за међународни развој (DFID), у двије пилот-општине, Приједор у Републици Српској и Жепче у Федерацији БиХ, отпочео је пилот-пројекат спровођења стратегије рада полиције у заједници и безбједности заједнице, с циљем побољшања безбједности и превентивног дјеловања на криминал, јавни ред и мир, са нагласком на смањење тензија и повећање повјерења грађана у полицију. Сем тога, један од битних циљева односио се и на корелацију са остала три пројекта, који су се унутар ширег програма спроводили у БиХ, а то су „Развој прихватљивих и ефективних стратегија у сектору правде“, „Правда у заједници“ и „Приступ правној помоћи и информацијама“, с циљем да се побољша координација између полиције и других органа у сектору правде.

Истовремено, на подручју Зеничко-добојског кантона у Федерацији БиХ, првенствено на подручју Зенице, уз подршку Швајцарске агенције за развој и сарадњу (SDC/DEZA), реализован је пилот-пројекат „Рад полиције у заједници“. Активности су биле усмјерене на обуку из области трансакционе анализе (комуникологије), затим на обучавање и увођење полицајаца за рад полиције у заједници, маркетинг безбједности, сарадњу са медијима, реновирање и опремање пријемних просторија, промотивну кампању и анкете. Након пилот-фазе у Зеници током 2006. године, пројекат је проширен на подручје цијелог Зеничко-добојског кантона. Од 2007. године овај пројекат је, уз сарадњу сваке појединe полицијске агенције и уважавајући локалне прилике, проширен и на све остале кантоне у Федерацији БиХ, на подручје Републике Српске и Дистрикта Брчко.

Половином 2006. године именована је радна група за израду нацрта „Стратегије за рад полиције у заједници у БиХ“, која је у новембру исте године успјешно окончала поменуту активност, а 27. јула 2007. године Савјет министара БиХ усвојио је овај документ. Након тога, у јануару 2008. године, Савјет министара БиХ донио је

Одлуку о именовању тима за имплементацију „Стратегије за рад полиције у заједници у БиХ“, који је започео са њеном имплементацијом. Такође, створена је успјешна инфраструктура у полицијским агенцијама за спровођење планираних послова и задатака, што је убрзало реализовање бројних стратешких пројеката, акција и свих осталих активности из области рада полиције у заједници.

1.6 Традиционални и савремени облици полицијског дјеловања

У традиционалном моделу полиција је дјеловала скоро искључиво реактивно односно дјеловала је тек након избијања инцидентних ситуација (у смислу овог текста под инцидентима сматрамо кривична дјела, прекршаје против јавног реда и мира, као и све друге облике противзаконитог и асоцијалног понашања).

У складу с тим, критерији успјешности полицијског дјеловања првенствено су били стопа расвијетљености кривичних дјела и брзина интервенције приликом избијања инцидентних ситуација.

Међутим, показало се да упркос високом проценту расвијетљености кривичних дјела и упркос у правилу брзим интервенцијама полиције након избијања инцидената, у бројним земљама долазило је до ескалације инцидентних ситуација, због чега је растао осјећај несигурности грађана, а самим тиме расло је и неповјерење у полицију као и неповјерење у државу у најширем смислу.

Посљедично, то неповјерење у државне институције доводило је до апатије грађана и до слабог одзива на изборе, односно показало се као пријетња и самом демократском уређењу земље у којој је дошло до таквих процеса.

Уочивши то, полиције најразвијенијих земаља прије неколико деценија прихватиле су нову и донекле друкчију филозофију дјеловања, односно прихваћен је модел „рада полиције у заједници“.

Више је постулата (темељних филозофских претпоставки) овог модела а ми ћемо издвојити два:

- полиција и правосуђе не могу ријешити проблем безбједности неке заједнице без активне укључености и других друштвених субјеката у рјешавање тих проблема,
- није довољно интервенисати након избијања инцидената, потребно је рјешавати проблеме који генеришу појаву инцидентних ситуација.

Наравно, прихваћањем ове филозофије рада полиција се не одриче репресивног дјеловања. Напротив, када год је то потребно полиција ће дјеловати репресивно, и то брзо и ефикасно, али ће њена филозофија бити рјешавање латентних проблема прије него се ти проблеми манифестују (добију појавни облик).

Шематски, то изгледа овако:

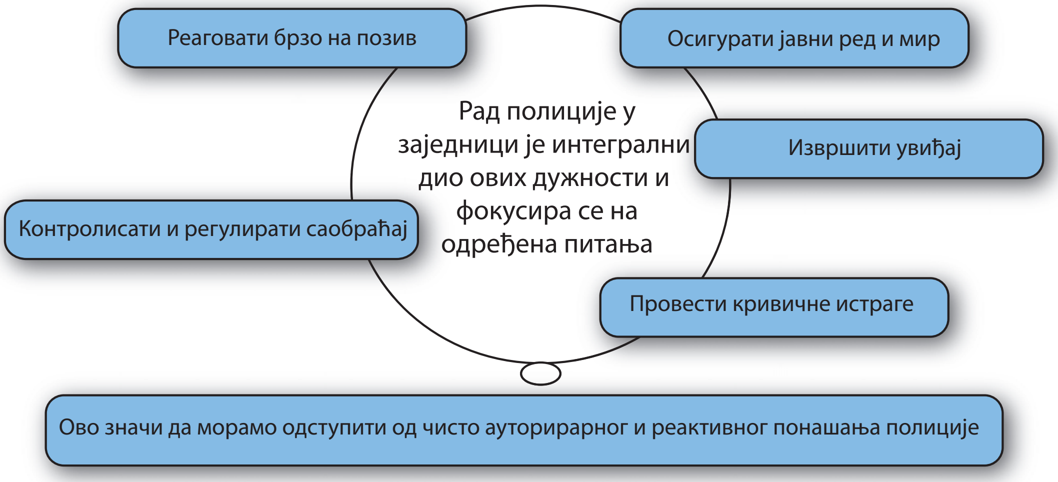
Разлике између традиционалног и модерног рада полиције

1. Децентрализација доношења одлука		
ТРАДИЦИОНАЛНИ НАЧИН РАДА Све одлуке, како стратешке, тако и одлуке на оперативном нивоу, доносе високопозиционирани руководиоци		МОДЕРНИ НАЧИН РАДА Децентрализација доношења одлука на ниже нивое како би службеници који се налазе на лицу мјеста могли брзо да доносе одлуке
2. Ко је одговоран за превенцију и борбу против криминала		
ТРАДИЦИОНАЛНИ НАЧИН РАДА Превенција и борба против криминала су искључиво одговорност полиције		МОДЕРНИ НАЧИН РАДА Ова одговорност се дијели са другим институцијама (државним, приватним, НВО-има, појединачним грађанима)
3. Односи према грађанима		
ТРАДИЦИОНАЛНИ НАЧИН РАДА Комуникација и сарадња са грађанима су спорадичне и зависе од склоности сваког полицајца појединачно		МОДЕРНИ НАЧИН РАДА Институционализација партнерства
4. Оперативни аспекти		
ТРАДИЦИОНАЛНИ НАЧИН РАДА Полиција реагује на кривична дјела и има за циљ хватање починилаца		МОДЕРНИ НАЧИН РАДА Додатно, полиција истражује узроке и услове који су довели до појаве криминала
5. Технички аспекти		
ТРАДИЦИОНАЛНИ НАЧИН РАДА Добра присутност, брз одазив на позив и квалитетне истражне мјере и радње		МОДЕРНИ НАЧИН РАДА Додатно, употреба метода SARA и „Маркетинг безбједности“ с циљем побољшања „традиционалног“ начина рада

Традиционалним начином рада полиције жељели смо открити починиоца кривичног дјела, те смо се фокусирали на постојеће негативне појаве, док се радом полиције у заједници на тај традиционални рад додаје потрага за препознавањем узрока и услова који су довели до појаве криминала, све с циљем њиховог отклањања, тј. спречавања појаве криминала. Боље је спријечити него лијечити.

1.7 Различити аспекти полицијских задатака

Полиција обавља неколико основних задатака:

1.8 Задаци и методи рада полиције у заједници

Полиција свакодневно сарађује са грађанима фокусирајући пажњу на с**пречавање криминала и других опасности**, изграђујући партнерство на равноправним основама.

Безбједност једног друштва захтијева ангажовање свих релевантних фактора, а не дјеловање и одговорност само једне институције - полиције. Сваки појединачни партнер треба дати свој допринос, уз **заједнички рад** на рјешавању проблема.

Начин на који је полиција радила и методе које је користила у прошлости више нису довољни да се одговори изазовима и потребама садашњости и будућности. Ово не значи да је све што је рађено у прошлости погрешно и да треба да се одбаци. Наиме, све оно што је било добро и корисно биће уграђено у нове циљеве и радне методе полиције.

Подразумијева се да рад полиције, његови циљеви, методи и средства морају да буду потпуно засновани на закону. Полицајци у свом раду не користе само возила, него иду и у **пјешачке патроле** или користе бицикле како би се кретали кроз своје секторе, све с циљем **остваривања и побољшања контакта са грађанима**.

1.9 Циљеви рада полиције у заједници

Главни циљ рада полиције у заједници јесте побољшање квалитета живота, а не само борба против криминала. Ради се о томе да се проблеми рјешавају дугорочно. Управо је то разлог зашто превенција на локалном нивоу треба да буде више укључена у обим услуга које полиција пружа.

Подразумијева се да треба да наставимо са борбом против свих облика криминала, као што смо то радили и до сада.

Да бисмо смањили криминалне појаве потребно је да се спроводе различите конкретне мјере и радње и да се тежи побољшању безбједности и осјећаја безбједности. Статистике које говоре о криминалитету и несрећама треба да прихватимо реално, те да их константно пратимо и „држимо под контролом“.

Рад полиције у заједници је одговор на повећање броја друштвено девијантних појава, ситног криминала и повећање осјећаја несигурности. Дакле, рад полиције у заједници доприноси томе да се обезбиједе бољи квалитети живота људи.

Полиција грађане треба да посматра као партнере, али и грађани, такође, треба да пруже свој пуни допринос у реализацији овог концепта.

1.10 Чему тежи полиција а шта грађани очекују?

Циљеви полиције	Очекивања грађана
Продријети у све аспекте безбједносног угрожавања с циљем спречавања криминала и других опасности и на тај начин уклонити осјећај несигурности	Знати шта то полиција ради
Предузети све неопходне мјере и радње како би се смањио криминал и отклониле опасности	Видјети полицију као партнера
Подучити грађане да правилно процијене опасност и превазиђу осјећај страха	Полиција би требало да зна да адекватно одговори на директне потребе грађана
Смањити осјећај страха грађана, те подржавати превентивно понашање и акције	Полиција би требало да буде присутна у смислу превентиве
Елиминисати факторе који погодују развоју криминалитета и других опасности	Полиција би требало да схвати да се безбједност не испољава искључиво кроз статистике о криминалу
Развијати и јачати осјећај одговорности међу грађанима, чак и онда када су у питању лична и имовинска безбједност других људи	Вјеровати полицији
Промовисати сарадњу између грађана и полиције. Охрабривати грађане да обавјештавају полицију на један одговоран начин, у случају када се деси кривично дјело или нека друга опасност	Полиција би требало да допринесе рјешавању проблема грађана који се тичу безбједности

1.11 Развој основа рада полиције у заједници

Рад полиције у заједници је филозофија, менталитет рада полицијских службеника. Тиче се цијеле организације полиције, баш сваког службеника полиције, у свим областима рада полиције.

Основни постулати за успостављање рада полиције у заједници:

1. Присутност, контакт и комуникација - пјешачке патроле омогућавају полицијским службеницима да боље упознају становништво и територију, чиме ће и учврстити везе које имају са њима.
2. Полиција настоји да изнађе одржива рјешења за проблеме, и то чим се они појаве, уз подршку грађана и партнерских служби.
3. У урбаним зонама полицијски службеници треба да имају још чвршћу везу са грађанима који живе и/или раде у њима. Зона одговорности је одређена положајем полицијске станице. Дакле, људи одговорни за одржавање ових веза имају потребне ресурсе да предложе рјешења која су прилагођена датом проблему.
4. Транспарентност (отвореност). Полиција поставља циљеве и доноси мјере у складу са законом и саопштава их грађанима преко јавних медија.

Без обзира на начин на који је рад полиције у заједници организован, веома је битно да сваки полицијски службеник спозна да партнерство у рјешавању проблема његује повјерење које заједница има у полицију као савјесног партнера у пружању безбједности.

С друге стране, откривајући проблеме у њиховом настајању, можемо да уштедимо вријеме и ресурсе које би полиција потрошила на њихово рјешавање.

Рад полиције у заједници, са свим својим елементима, захтијева много од полицајаца, али истовремено дозвољава више креативности и самосталности у раду.

Примјер:

У једном урбаном насељу на оближњем паркингу учестале су провалне крађе из путничких аутомобила у ноћним часовима, из којих су криминалци, након разбијања бочних стакала или вјетробрана, најчешће крали CD-плејере и радио-уређаје. Након неколико пријава грађана овај проблем је предочен на састанку локалног форума за безбједност. Представници полиције, општинске управе, форума и становника тог дијела града заједно су обишли наведену

локацију и закључили да је основни узрок највећег броја крађа слабо освијетљен паркинг, пошто су крађе углавном почињене у ноћним часовима. Проблем је ријешен уз помоћ надлежне службе локалне општинске управе, која је издвојила средства за обнову покварене расвјете, па су радници Електродистрибуције за неколико дана отклонили квар. Под јаким свјетлом уличне расвјете провалници се нису усудили да наставе са крађама тако да се оне нису више понављале. Дакле, проблем је ријешен на обострано задовољство грађана и чланова локалног форума за безбједност, али и припадника полиције који више нису морали сваке ноћи да обезбјеђују „проблематични" паркинг.

ПОГЛАВЉЕ 2

Елементи рада полиције у заједници

Циљеви овог поглавља:

- ☑ Схватити откуд потреба за партнерством између полиције и заједнице
- ☑ Представити преглед различитих метода за рјешавање проблема
- ☑ Анализирати посљедице начина на који је полиција дјеловала у прошлости
- ☑ Схватити безбједносне политике на локалном нивоу
- ☑ Препознати предности полиције која је блиска грађанима
- ☑ Схватити циљеве рада полиције у заједници
- ☑ Упознати пет начина дјеловања којим рад полиције у заједници може да постигне зацртане циљеве

2.1 Области

2.1.1. Партнерство између полиције и заједнице

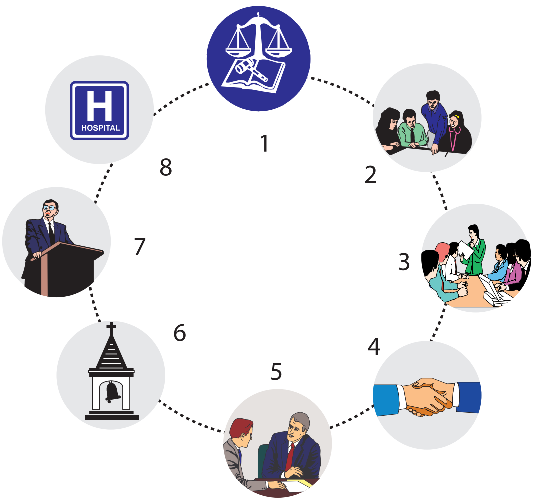
Рад полиције заснован на бирократском моделу који одликују искључиво хијерархијско уређење и ауторитативан начин рада супротан је блиском односу са заједницом. С друге стране, рад полиције који је заснован на децентрализацији и демократизацији омогућава различите, веома често иновативне облике сарадње између полиције и грађана, што резултује ефикаснијим рјешавањем проблема заједнице на одређеном подручју/рејону. Полиција која се у свом раду ослања на ову врсту блиске сарадње са грађанима може да прилагоди и унаприједи свој начин рада њиховим потребама тако што ће да:

- предузме све што је у њеној моћи да оствари партнерску везу са грађанима,
- ради на побољшању комуникације са грађанима и изградњи партнерских односа.

Према томе, помоћу курса из области „трансакционе анализе“ побољшавају се способности полицијских службеника да комуницирају са партнерима (видјети 2.1.1.1).

Тежња за остваривањем партнерства треба да је видљива, како на стратешком (полицијско руководство и руководиоци других институција и служби), тако и на оперативном и тактичком нивоу. Службеници полиције и њихови партнери који су задужени за рјешавање проблема на терену требало би да имају подршку својих надређених за спровођење заједничких пројеката. Према томе, уколико сви различити актери друштвеног живота препознају важност оваквог приступа, утолико ће свакодневни рад на терену били лакши.

За полицију ово партнерство значи да су грађани који живе на неком подручју, заједно са општинском администрацијом, државном управом, власницима пословних објеката, вјерским организацијама, школама, здравственим установама и разним удружењима, укључени у процес превенције криминала.

1. Полицијска и правна надлежност; 2. Администрација; 3. Школе; 4. Удружења; 5. Пословни објекти; 6. Вјерске организације; 7. Политичари; 8. Болнице

У оваквом моделу партнерства полиција има улогу актера у процесу рјешавања локалних проблема, а не улогу професионалног органа који има монопол на рјешавању проблема. Према томе, полиција не сматра да је она једина која има овлашћења да ради на рјешавању проблема. Напротив, она је само један од партнера у том процесу у ком сви партнери морају да преузму своју улогу у областима свог рада. Само узајамна сарадња у различитим доменима рада може да помогне да се пронађу одржива и дуготрајна рјешења.

Одређене *савјетодавне услуге* свих актера, укључујући и полицијске службенике, могу да се организују кроз састанке са грађанима. У том случају, полиција преузима улогу „пружатеља услуга“, или „сервиса грађана“, тако што дјелује као посредник између грађана и других организација.

2.1.1.1 Трансакциона анализа

Приступање људима и комуникација с њима

Трансакциона анализа (ТА) помаже да се оствари боља комуникација са људима, што нарочито долази до изражаја приликом рјешавања критичних ситуација. Она показује неколико начина на које проблеми могу да се ријеше, јер, као што рече Пол Вацлавик (Paul Watzlawick): „Ко год при руци има само чекић, тежи да све проблеме посматра као да су ексери“.

Трансакциону анализу је осмислио амерички психијатар др Ерик Берне (Eric Berne 1910-1970.), као теорију људске личности и међуљудске комуникације. Она представља савјетодавни, педагошки метод који се користи при образовању одраслих с циљем побољшања рада великих организација. Трансакциона анализа се успјешно користи у цијелом свијету.

Трансакциона анализа је теорија људске личности и једна од области психоанализе. Њен циљ је да развија личне и социјалне способности.

Трансакциона анализа полази од три основне идеје:

- људско биће је у основи добро (тј. ОК);
- сви људи имају способност да мисле;
- човјек утиче на своју судбину, према томе, може да утиче на исход догађаја.

Циљ ТА је да људе наведе да напусте негативне или ограничавајуће гледање на свијет. Самостално, или у комбинацији са другим методима, ТА представља ефективно средство за рјешавање проблема у професионалном и приватном животу. Она углавном помаже смиривању конфликата тако што апелује на здрав разум.

Конфликти

Иако на њих гледамо као на нешто непријатно и углавном настојимо да их избјегнемо, конфликти су дио нашег свакодневног живота. Конструктиван начин рјешавања конфликата и изналажење рационалних алтернатива за дјеловање може да сачува много енергије у професионалном и приватном животу полицијског службеника.

Модел „ЈА стања" нечијег ега

Трансакциона анализа полази од идеје да свако људско биће реагује из једног од три „ЈА стања" свог ега, која се развијају од самог рођења. На основу структурног модела можемо да анализирамо сопствено, односно туђе понашање и да одредимо из ког „ЈА стања" реагујемо ми или наш саговорник. Приликом комуницирања, лице које је прошло обуку из ТА може да одреди:

- Када се саговорник осјећа и дјелује опонашајући неко ауторитативно лице из своје околине (као што је родитељ), тада кажемо да то лице говори из „Родитељског ЈА стања" - РЈ.
- Када саговорник осјећа, **мисли** и дјелује на начин на који се он/она одлучио при потпуној свијести и на основу анализе дате ситуације, тада кажемо да то лице говори из „Одраслог ЈА стања" - ОЈ. Ово је једино „ЈА-стање" у ком се размишља.
- Када саговорник осјећа и дјелује на основу образаца понашања научених у дјетињству, тада кажемо да то лице говори из „Дјечјег ЈА стања" - ДЈ.

У односу на дату ситуацију у комуницирању лице примјењује оно „ЈА стање" које је адекватно у том тренутку.

Циљеви трансакционе анализе

Циљ ТА је прихватање самог себе као личности (ја сам ОК овакав какав сам, чак и са мојим недостацима) и покретање промјене набоље у свакодневном понашању. Јасно сагледавање сопствених вриједности и осјећања помоћи ће полицајцима да себи створе простор за маневрисање приликом интеракције са другим људима (ти си ОК такав какав си, са свим својим недостацима). На тај начин ће повећати своје професионалне способности.

Способност да будемо активни или реагујемо на прави начин, чак и у тешким ситуацијама, може да буде од стварне помоћи када се у личном и професионалном животу сретнемо са критички настројеним, нервозним или разочараним људима који траже помоћ.

2.1.2 Рјешавање проблема у партнерству са другима

Полиција мора, сама или у партнерству са другима (концепт „Маркетинг безбједности") или средствима која не подразумијевају полицијску интервенцију, брзо да идентификује, анализира и ријеши проблеме. Препознавање и рјешавање проблема су срж рада полиције у заједници. Рјешавање проблема је много више од самог дјеловања које смањује или спречава криминалитет. Оно представља додатни корак којим се истражују разлози појаве криминалитета и других социјалних проблема.

Циљеви који се постижу рјешавањем проблема:

- дугорочно рјешавање проблема;
- смањење учесталости појаве негативних догађаја;
- давање савјета о понашању потенцијалним жртвама;
- елиминисање фактора који узрокују појаву криминалитета.

2.1.2.1 „Маркетинг безбједности“[2] - модел анализе и дјеловања заснован на осјећају безбједности рађана

Откривање проблема – Полиција открива чега се то становништво плаши (анкете, упитници, РПЗ полицајци који имају задатак да успоставе блиску везу са становништвом).

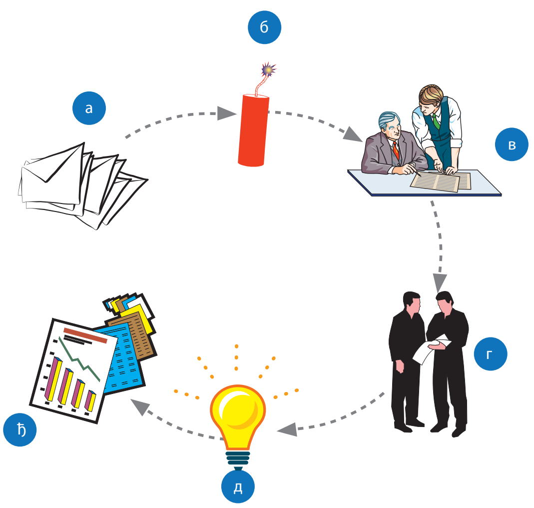
Дефинисање проблема – Имајући на уму страхове и забринутост становништва, полиција ће да препозна проблем и дефинише га.

Идентификовање проблема који треба да се ријеши – Група полицајаца ће да упореди забринутост становништва са објективним подацима који постоје у полицијској станици (статистика криминалитета, поднесене пријаве итд.) и да донесе закључак о томе да ли је забринутост објективне или субјективне природе.

Партнерско рјешавање проблема – Уколико полиција увиди да не може сама да ријеши и препозна проблем који узрокује осјећај несигурности, радиће у сарадњи са партнерима изван полиције.

Заједничке мјере на рјешавању проблема – Полиција и партнери ће да договоре концепт и мјере који би требало дугорочно да ријеше проблем. Заједно ће да дјелују и реагују, свако у свом домену дјеловања.

Анализа резултата – Након заједничког рада, свако у свом домену, сви партнери који су учествовали у пројекту анализираће постигнуте резултате. Договориће корективне мјере уколико жељени резултати нису у потпуности постигнути.

1. Полиција открива чега се становништво плаши (анкете, упитници, РПЗ полицајци).
2. Проблем: нарушавање јавног реда и мира и вандализам суботом навече у једном дијелу града. Слање патрола не рјешава проблем.
3. Група полицајаца анализира проблем - дискотека се затвара у 01.00 час, а задњи аутобус полази у 02.00 часа.
4. Полиција не може да ријеши проблем сама. Оснива се радна група у којој су полицајци, представници градског превоза и представници дискотеке.
5. Рјешење: Координација. Вријеме затварање дискотеке се усклађује са возним редом градског превоза.
6. Резултат: проблем је ријешен.

2 „Маркетинг безбједности“ је производ TC-Teamconsult, Женева, 1990. Објашњења у тачкама 2.1.2.1 и 5.1 су инспирисана овим концептом

2.1.2.2 SARA - модел анализе и дјеловања

С циљем бољег разумијевања и рјешавања уочених негативних догађаја, полиција користи тзв. SARA модел за рјешење проблема који су мање комплексни и спроводи их кроз низ од четири фазе.

SARA модел: Скенирање - Анализа - Одговор – Процјена
Scanning – Analysis – Response - Assessment

Фазе дјеловања морају пажљиво да се прате. Коначну процјену свих активности ће дати руководилац у задњем кораку.

Скенирање (ситуација која представља проблем) -	идентификовање и дефиниција проблема (детаљан опис) на основу уочених чињеница.
Анализа (фаза анализе проблема) -	дубље схватање проблема, препознавање узрока и кључних фактора проблема.
Одговор (фаза реаговања на проблеме) -	избор мјера и радњи с циљем превенције и смањења проблема (тачан опис мјера и жељени ефекти), те њихово спровођење.
Процјена резултата -	успостављање критеријума и идентификовање података с циљем процјене постигнутих ефеката.

Овај модел представља реакцију на уочене догађаје и објективне елементе које је полиција сама открила и не подразумијева субјективне елементе које су предочили грађани.

2.1.3 Превентивна политика безбједности заснована на локалном окружењу

2.1.3.1 Уопштено

Рад полиције у заједници тежи да буде проактиван и превентиван. Овај приступ је дио једне повезане структуре рада полиције: превенција - увјеравање - репресија (ова три елемента се налазе у истој равни). Анализа ситуације ће да доведе до мјера и радњи које могу да буду превентивне, увјеравајуће или репресивне.

Рад полиције у заједници би у идеалним условима требало да буде усмјерен само на превентивни рад. Он би требало да се координира и употребљава у већини случајева. Он се заснива на познавању ситуације и осјећају припадности датом сектору/рејону.

Улога полиције и правосудних органа у спровођењу кривичних мјера је често прецијењена, баш као што је и могућност предузимања превентивних мјера с циљем спречавања друштвено штетних појава често потцијењена. Уз ово, често је случај да се могућности превенције у смислу ангажовања грађана не користе довољно приликом предузимања превентивних мјера.

Превенција криминала и других опасности се у основи заснива на укључивању грађана који живе у том сектору/рејону. Да би се неки проблем ријешио, важно је координирати употребу ресурса и средстава који стоје на располагању у локалној заједници неког града, рејона или села.

2.1.3.2 Примјери превентивних мјера

Сем других облика дјеловања, полиција и превенцијом доприноси борби против криминала. Под превенцијом се подразумијева неопходност предвиђања криминалних појава путем информисања становништва о понашању које треба да буде прихваћено с циљем избјегавања постајања жртве или прекршиоца.

Примјер 1:
Превенција путем кампања

Ова врста превенције се односи на цјелокупно становништво. Циљ је информисање становништва у цјелини о одређеним чињеницама које утичу на све грађане. Ове кампање су усмјерене на дрогу, понашање у вожњи, провале, безбједност близу школа итд. Укратко, ове кампање имају све друштвене компоненте као циљану публику.

У Европи је саобраћајни криминал предмет великог броја кампања, било да се односи на вожњу под утицајем алкохола или на понашање у вези са пјешацима. Сврха ових превентивних кампања јесте да се учесници у саобраћају учине свјесним ризика којима су изложени и којима они излажу друге возаче уколико крше саобраћајне прописе. Ове кампање су праћене контролним мјерама које морају да се сматрају превентивним средствима, чак иако постају репресивне.

Примјер 2:
Превенција на нивоу школа

Овај метод превенције се састоји од програма обуке на нивоима свих образовних јединица.

Програми, зависно од старости ученика, имају за циљ да ученике учине обазривијим у понашању у саобраћају и опрезнијим у околностима суочавања са наркоманијом, малољетничком делинквенцијом или било каквим обликом насиља.

Примјер 3:

Циљане кампање

а) Насиље у породици

У контексту филозофије рада полиције у заједници, рад полицајца у заједници има нагласак на превенцији. Ова врста превенције се односи на циљну групу на локалном нивоу.

С једне стране, кампање са прецизним циљем прилагођене су одређеној дестабилизујућој појави која се манифестује у сектору/подручју и субјективне су природе.

Циљ ових кампања јесте да се грађанима ставе на располагање неки корисни инструменти и савјети како би се избјегао криминал који их плаши.

С друге стране, кампање са прецизним циљем се односе на становнике сектора/подручја, у ситуацији када се поменута делинквенција не манифестује активно. У овом случају, лица која су погођена су идентификована и упозорена о ризицима којима су изложена уколико почине та дјела.

б) Насиље навијачких група

Због све учесталијих нереда на фудбалским утакмицама, а које су у правилу изазивале организоване навијачке групе, РПЗ полицајци су спровели превентивну кампању усмјерену првенствено ка наведеној циљној групи. Том приликом, прије почетка одигравања фудбалске утакмице која је оцијењена као утакмица „високог ризика", РПЗ полицајци су са представницима двију навијачких група дијелили летке са садржајем Закона о безбједности одржавања спортских такмичења, који је недавно донесен. Наведена утакмица је напосљетку протекла без иједног инцидента.

2.1.4 Отвореност

Грађани само дјелимично познају улогу и рад полиције - а понекад не познају уопште. То је разлог због ког грађани понекад мисле да је полиција одговорна и за ствари које нису у њеној надлежности. Та чињеница за посљедицу може да има непотребан притисак на припаднике полиције.

Даље, често се погрешно мисли да је полицијски рад тајан и скривен. У ствари, само један мали дио полицијског посла треба да буде под ознаком „повјерљиво". С циљем веће ефективности, већина активности полицајаца треба да је доступна другим колегама, а већина информација треба да је доступна и јавности (нпр., грађани би требало да имају повратну информацију о предузетим мјерама поводом њихових пријава).

Што више грађани знају о полицији, то ће више да се идентификују са њеном улогом и имаће више повјерења у полицију као институцију.

Полиција би грађанима требало да пружа што исцрпније информације, и то што је могуће чешће, те би требало да им омогући да сами дођу до информација које их интересују (нпр., дани отворених врата, састанци са грађанима, форуми за безбједност, јавне манифестације, информативне брошуре, интернет итд.).

Мјере из области односа са јавношћу („PR" мјере), као што су аудио и видео огласи, присутност у масовним медијима, плакати, брошуре, те тематске кампање, могу да пренесу важну поруку и придонесу отворености полиције.

Најважније особине комуникације са јавношћу треба да буду отвореност и искреност. Јасно је да треба да се тежи избјегавању грешака приликом рада полиције, али, када се оне, нажалост, десе, не смију да се скривају. Повјерење можемо да створимо само онда када се трудимо да радимо што квалитетније и када признамо сопствене грешке.

Отвореност значи:

- саопштавање наших намјера,
- стално и активно информисање грађана и давање могућности грађанима да буду информисани,
- пружање истинитих, тачних и свеобухватних информација,
- предочавање комплетне слике грађанима о томе какав је рад полиције.

2.2 Принципи дјеловања

2.2.1 Начини дјеловања с циљем постизања циљева РПЗ-а

Циљеви рада полиције у заједници могу да се постигну на три начина дјеловања који надопуњују један другог.

Први начин: Предвиђање криминалитета с циљем његовог спречавања

Предвиђање појаве криминалитета значи да морамо обраћати пажњу на узнемирујуће појаве у неком сектору/рејону. Како бисмо ово постигли, ми у полицији имамо неколико метода који нам омогућавају да будемо корак испред ових појава. Први метод који користимо је пажљиво праћење пријава које у неком сектору подносе грађани и стална веза са њима. Овај метод нам помаже да будемо константно информисани о безбједносним проблемима које грађани у нашем сектору имају. Требало би да обратимо пажњу, не само на објективне елементе (поднесене пријаве) него и на субјективе - степен осјећаја безбједности грађана.

Други начин: Наглашено присуство полиције у сектору

Полицајци чији је ово задатак морају одлично да познају своје подручје и становнике у њему. Сам принцип рада полиције у заједници захтијева од полиције значајан степен децентрализације и делегирања задатака. Полиција која се води потребама грађана не може да дјелује сама: она мора да одабере децентрализован начин рада како би обезбиједила брзу и флексибилну реакцију. Полиција би требало да буде блиска грађанима и да зна све друштвене групе. Неоспорна је чињеница да полиција жели да зна мишљење грађана у вези са безбједношћу и да обезбиједи своју присутност у неком сектору/рејону. Полицајци којима је повјерен овај задатак морају да посједују комуникационе вјештине и одређене друштвене способности.

Трећи начин: Дјеловање у складу са очекивањима и потребама грађана: превентивно или репресивно.

Уколико полиција зна очекивања грађана у области безбједности, то ће јој помоћи да дјелује на одговарајући начин. Међутим, ако се РПЗ користи само дјелимично или привремено, нећемо постићи жељене резултате. Како би постигла те резултате, полиција би требало да буде активна и да одговара на потребе коришћењем различитих начина дјеловања.

2.2.2 Битни принципи рада полиције у заједници

1. Секторски начин рада

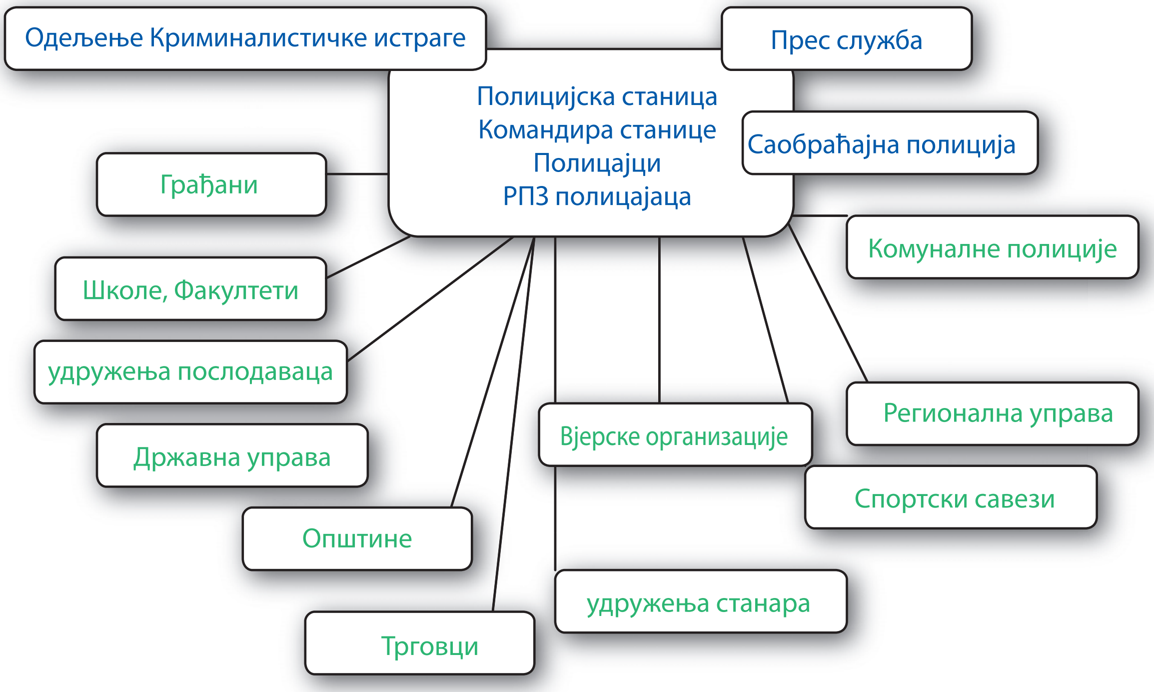
Овај принцип дјеловања рада полиције у заједници подразумијева непосредну физичку присутност и стални рад на једном подручју. То ће да помогне полицајцима да се приближе грађанима и сазнају њихове потребе. Подручје које покрива РПЗ полицајац не мора нужно да се поклапа са постојећом секторском подјелом станичног подручја. Овај принцип дјеловања је основа за стварање повјерења код грађана. Они на овај начин могу да буду додатно информисани о улози полиције у друштву као и о њеним задацима.

2. Проактиван приступ грађанима

Овај принцип подразумијева стални контакт са грађанима.

Ово је разлог због ког РПЗ полицајци морају да буду присутни, активни и уочљиви на терену. Ипак, сем ових полицајаца, који настоје да успоставе и одржавају блиске везе са грађанима, и сви други полицајци треба да дјелују у духу рада полиције у заједници.

Сем наведеног, РПЗ не значи стварање блиске сарадње само са вањским партнерима, него и са сарадницима унутар полиције. Ово је један свеобухватан концепт који подразумијева комуникацију и информисање.

3. Познавање лица, територије и сопствених могућности

Овај принцип се односи на то да би полицајци који раде у заједници требало да познају, како грађане, тако и своје колеге.

Веома је битно да РПЗ полицајци одлично познају организацију и начин рада своје полицијске станице као и специфичне задатке и овлашћења својих колега. Треба стално да се консултују са колегама и да буду у стању да се ослоне на њихову помоћ приликом рјешавања различитих проблема на које наилазе.

Уз наведено, РПЗ полицајци морају да познају сектор/рејон у ком раде, као и грађане који ту живе и раде.

Присутност и контакт са грађанима

Информисање, превенција, разговор

Репресија

Испитивање мишљења

Потрага за рјешењима (унутрашњи и вањски партнери)

Рад са странкама

4. Повећање свијести полицијских службеника на свим нивоима

Овај принцип захтијева повећање свијести свих полицајаца на свим нивоима, у смислу одређивања радних задатака и самосталности у њиховом раду. Повећање свијести захтијева специјалистичку обуку. Рад полиције у заједници треба да буде садржај наставних планова и програма на свим нивоима. Радни задаци свих полицајаца би требало да буду дефинисани описом радних задатака и требало би да буду познати свим колегама.

5. Ефикасност, брзина и квалитетан рад

Примјеном овог принципа полиција ће да пружи квалитетан рад и да буде у могућности да брзо реагује на свакодневне потребе. Битно је да се улога полиције у друштву представи правилно и да грађани схвате и знају који и какав друштвени задатак има полиција. Сваки полицијски службеник треба да је у стању да схвати важност овог концепта и да допринесе његовој реализацији и даљњем развијању.

Ко учествује у раду полиције у заједници?

СВИ МИ!

2.3 Резултати

2.3.1 Квалитативни критеријуми за процјену превенције криминала и осталих аспеката безбједности

Рад полиције у заједници подразумијева сталну превенцију, те квантитативну и квалитативну процјену те превенције.

Квантитативна процјена превенције подразумијева статистичке показатеље криминалитета.

Квалитативна процјена превенције је много значајнија јер се, уз објективни, односи и на субјективни осјећај безбједности. Њена важност се огледа у томе што на основу ње лакше планирамо рад и активности на терену.

На примјер, смањење криминалитета и нарушавања јавног реда и мира подразумијева:

- Смањење степена криминалитета (према статистици)
- Смањење броја пријава и изгреда на јавним мјестима
- Смањење случајева насиља у школама и на путу до школа
- Постизање позитивних резултата у односу на обавјештавање грађана о раду полиције
- Прикупљање оперативно интересантних информација приликом контакта са грађанима
- Смањење осјећаја несигурности (субјективна категорија) у подручјима гдје тај осјећај постоји
- Освјетљавање мрачних улица и дијелова града
- Видљиву и сталну присутност полиције

Позитиван имиџ полиције у сектору/рејону подразумијева:

- Грађани се осјећају безбједно и преузимају одговорност за оно шта се дешава у њиховом окружењу
- Тражење савјета од полиције, као нпр., „Како да се понашам у критичним ситуацијама?“

2.3.2 Очекивани резултати превентивних мјера

Учешће грађана у превентивним активностима

- Организација састанака и манифестација у градовима с циљем да се премости јаз између различитих група и култура
- Грађани предлажу рјешења проблема из области криминалитета, јавног реда и мира и саобраћаја у сектору/рејону
- Грађани показују повећану грађанску храброст у случајевима насилних догађаја. Грађанска храброст значи и да ће свједочити полицији о томе шта се десило.

Циљана сарадња (стварање конструктивних ефеката)

Потребно је да се промијени начин на који се носимо са проблемима и да се усвоји креативан начин размишљања како би се постигла већа флексибилност (а не само рећи: „Па овако смо радили одувијек“).

- Успостављање компетентних управних одбора
- Институционализација видова сарадње (партнерстава)
- Стварање веза које ће да искористе ресурсе из сектора/рејона
- Оснивање форума за безбједност на којима ће да се расправља о проблемима локалне заједнице
- Размјена ресурса погодних за дјелотворне превентивне мјере
- Заједнички курсеви у вези са РПЗ-ом за полицајце и остале партнере
- Редовно обавјештавање о обављеном послу у вези са успостављеним квалитативним критеријумима

Превенција постаје све важнији задатак полиције због тога што се схвата као грађанска обавеза. То значи да превенција може да рачуна на дуготрајно финансирање из буџета. Имајући на уму да се полицијска превенција не оцјењује извана, њени резултати неће бити лако видљиви. Полицијска превенција, и када је квалитетно направљена и ефикасна, мора да буде надопуњена партнерством са грађанима и другим превентивним органима.

Свака данас пропуштена прилика да се боримо против узрока криминалитета ће да резултује повећањем криминалитета сутра и, према томе, повећаће потребу за додатним ресурсима у вези са борбом против криминала.

ПОГЛАВЉЕ 3

Полицајци који раде у заједници

Циљ овог поглавља:

- ☑ Знати квалитете који се траже од полицијског службеника који има задатак да промовише рад полиције у заједници

3.1 Квалитети потребни за рад полиције у заједници

Рад полиције у заједници има двојак циљ; с једне стране, он тежи да предвиди проблеме и тако дјелује превентивно, што никако не значи да репресивна овлашћења полиције не могу и не треба да се користе, а, с друге стране, РПЗ мора у сваком тренутку да буде на располагању грађанима, настојећи да испуни њихова очекивања. Да би се овај циљ испунио, полицајци, а поготово они који раде директно на раду у заједници, треба одлично да познају терен на ком раде и треба да буду познати међу грађанима који ту бораве. Наравно, један од основних елемената рада полиције у заједници је рад у пјешачкој патроли на додијељеном терену јер је то директан начин повезивања полиције са заједницом. Полицајац у заједници ће на овај начин да створи климу повјерења и поштовања које је засновано на трајној вези са грађанима.

Полицајац који ради у заједници је поливалентан, прилагођава се свакој ситуацији и „смирује" напетост свакодневног живота. Он је тај који је најодговорнији за одржавање реда, блиско је упознат са бригама које грађани имају, зна како да приђе грађанима, како да их саслуша, смири, добије информацију, интервенише, ријеши проблем, понуди савјет и пружи информацију. Прихватајући да обавља ову професију, полицијски службеник мора да створи климу повјерења и поштовања и мора да буде поуздан.

Полицајац који ради у заједници представља гарант безбједности и закона у сектору/рејону и он својим понашањем мора да буде узор доброг грађанина и грађанског духа. Он етику полицијског рада ставља у службу грађанима који цијене његова дјела. Императив је да сваки полицијски службеник располаже добрим стручним знањем, али квалитети које првенствено полицајац у заједници треба да истакне су:

- Професионализам
- Поштовање
- Самоиницијативност
- Срдачност и комуникативност

3.2 Црте личности полицајца у заједници

- Личност која зрачи позитивном енергијом
- Став који показује да он служи грађанима
- Радознао, отвореног духа, комуникативан
- Оштроуман, аналитичан, систематичан, марљив и одговоран
- Пријатне појаве, узорног изгледа
- Толерантан према фрустрацијама

Полицајац који ради у заједници би требало да контактира са свим грађанима, без обзира на њихов друштвени статус, поријекло, културу и стил живота. Такође би требало да сарађује са другим друштвеним субјектима, углавном из социјалног и образовног миљеа, што захтијева добро познавање пословних људи.

Овај полицајац би требало да се осјећа лагодно и самоувјерено приликом ових контаката, демонстрирајући отвореност свог духа и дар опажања. Уколико не посједује ове квалитете, постоји опасност да га они са којима се среће одбију и да не испуни задатак који му је повјерен.

Полицајцу у заједници ће постављати различита питања и често она неће бити из домена његовог рада, али и тада он мора да се води идејом да треба да буде на услузи грађанима. Потрудиће се да пронађе прави одговор, сарађујући са другим партнерима и службама.

Пријатна појава, уредност, љубазност и култура у опхођењу су пријеко потребни приликом било какве комуникације. Први знак уважавања другог јесте ваш сопствени изглед.

Наведене особине потребне за рад полицајца у заједници морају бити стандард и код свих осталих полицајаца

3.3 Социјалне и личне способности

- Способност уважавања других
- Саосјећање (емпатија)
- Способност увјеравања
- Способност да служи као позитиван примјер
- Искреност, комуникационе вјештине, култура у опхођењу
- Способност за сарадњу, те за тражење и постизање консензуса
- Способност да приступа конфликтима на конструктиван начин
- Способност за промјене, да зна покренути ствари
- Да препозна и користи потенцијале партнера
- Тимски рад, партнерство
- Способност да руководи пројектима/он је вођа и треба да искаже иницијативу
- Флексибилност, реалност и просуђивање

Примјер: Партнерство са службама изван полиције

Након једног немилог догађаја - избијања пожара у стамбеној јединици на 20. спрату, те уз максималан ангажман ватрогасне јединице и припадника полиције приликом гашења пожара, гдје су коришћени сви људски и технички капацитети, ипак је настала тотална материјална штета, срећом без људских жртава.

Службеници полиције и комшије који су први дошли на лице мјеста су након евакуисања станара покушали да искористе постојеће апарате за примарну противпожарну заштиту, у чему нису успјели због њихове неисправности. Након доласка ватрогасне бригаде, ватрогасци су покушали да искористе инсталиране хидранте који, такође, нису функционисали, те се због тога гашењу пожара приступило на много тежи и спорији начин. Пожар је за пропуштено вријеме пријетио проширењу на друге стамбене јединице, а сам продукт пожара (дим и гасови) директно је угрожавао животе и имовину грађана, те умногоме отежао евакуацију станара.

Иницирани немилим догађајем, полицајци у заједници су извршили насумични увид у стање противпожарне заштите у вишеспратницама, чије је стање било поражавајуће. Сем што систем противпожарне заштите нигдје није био у функцији нити је био исправан, у већини хидрантних ормарића пронађене су коришћене шприце, кашике, флаше и други предмети који су упућивали на то да су поменута мјеста погодна за окупљање сумњивих лица - уживалаца наркотичких средстава.

Након самог препознавања проблема, којим су директно били угрожени животи и имовина грађана, РПЗ полицајци су покренули иницијативу како би се проблем ријешио. При томе су укључили службе које могу да допринесу рјешавању проблема (професионална ватрогасна бригада, јавно предузеће задужено за одржавање зграда, осигуравајуће друштво, стручна служба савјета и начелника, заступници мјесних заједница), те с њима договорили састанак. На поменутом састанку, ком су присуствовали менаџменти полиције и наведених партнера, те представници локалних медија, РПЗ полицајци су презентирали проблем поткријепљен и фотодокументацијом тренутног стања противпожарне заштите као и позитивних примјера који се желе постићи.

Након састанка, договорено је да ће заступници кућних савјета о свему наведеном да упознају станаре. Такође, стручне службе за одржавање зграда ће да упуте техничке службе на терен како би сачиниле записник и налоге о санирању система противпожарне заштите. Осигуравајућа фирма ће у договору са представницима станара да одреди начин финансирања санације постојећих и постављања нових противпожарних апарата и хидрантне мреже.

Резултат:

Мјесец дана након покретања ових активности, службе које су биле укључене у рјешавање проблема одржале су конференцију за штампу на коју су били позвани и РПЗ полицајци. Том приликом заступницима кућних савјета подијељено је 200 противпожарних апарата, које су донирала осигуравајућа друштва са којима су станари претходно склопили уговоре о осигуравању и одржавању стамбених јединица-зграда. Наведени апарати су смјештени и чувају се на одговарајућим мјестима, односно у хидрантним ормарићима који се сада закључавају. Тиме је, такође, ријешен и проблем окупљања сумњивих лица којима је погодовало претходно лоше стање.

На овај начин, РПЗ полицајци су у сарадњи са другим партнерима ријешили проблем, а наведене активности су локални медији транспарентно пропратили, те су оне наишле на позитивне реакције и подршку јавности.

Примјер: Сарадња унутар полиције

Пријатељским дружењем и разговором са ученицима основне школе, један од ученика је рекао РПЗ полицајцу да се један ученик основне специјалне школе, иначе дјечак са посебним потребама, хвалио да има бомбу и да је ће донијети у школу, те је активирати.

С обзиром на специфичност информације, РПЗ полицајци су пажљиво приступили провјери те информације. Разговарали су са наставницима основне специјалне школе, те су извршили одређене

провјере на терену са грађанима. РПЗ полицајци су сазнали да дјечак током дана, док су му родитељи на послу, проводи вријеме у кући свог дједа, који се иначе бави уличном продајом и који је неким грађанима продавао одређена експлозивна средства.

Након тога, РПЗ полицајци су о свим добијеним информацијама упознали одјељење крим. полиције. Крим. полиција је потом покренула посебну истрагу, те је са посебним одјељењем контрадиверзионе заштите претресла кућу. Приликом претреса, пронађена је и одузета одређена количина нелегално посједованог оружја и минско-експлозивних средстава, те је против сопственика поднесена и кривична пријава.

Резултат интервенције:

Овај случај показује колико је битно да се његује повјерење са свим генерацијама у друштву. Након неколико мјесеци редовних контаката, код дјеце се развио осјећај повјерења и они су РПЗ полицајцу пренијели оно што су знали а он је, након што је наводе провјерио, пренио информацију својим колегама из одјељења за криминалистичку полицију. Овај заједнички рад различитих служби унутар полиције је имао одлучујућу улогу у откривању и одузимању нелегалног оружја и експлозивних средстава а нарочито у евентуалном спречавању далеко тежих посљедица.

3.4 Проактивно размишљање

- РПЗ полицајац је способан да предвиди развој ситуације, одржава добре контакте, води аналитичке групе и руководи пројектима.
- Има осјећај за развој сарадње.
- Отворен је за проблеме друштва.

Приликом стандардне полицијске интервенције дјелује се корак по корак. Слично као и код гашења пожара: прво се угаси ватра, а онда се прелази на сљедећи корак.

Рјешавање проблема приликом рада полиције у заједници захтијева разоткривање неке појаве (феномена), тј. низа појединачних појава које су међусобно некако повезане или које се понављају.

Како бисмо расвијетлили неки феномен, морамо имати преглед цијеле ситуације. Дакле, морамо сакупити све релевантне информације и правилно их протумачити.

Примјер: Рјешавање појаве која се понавља на један одржив начин

У једном прометном дијелу града појавио се осјећај страха због једног подземног пролаза који је повезивао неколико зграда и излазио на двије прометне улице. Осјећај несигурности се јавио због неосвијетљености пролаза и неописиве прљавштине. Такође, зидови су били ишарани графитима и ту се задржавао велики број младих. Чим су обавијештени о овој појави, РПЗ полицајци су отишли на лице мјеста, снимили ситуацију, потражили партнере за сарадњу и анализирали могућа рјешења.

Организован је састанак са свим партнерима и договорено је да ће надлежни органи редовно да чисте пролаз од смећа и другог отпада. Сопственици околних зграда су се обавезали да ће поправити освјетљење, полицајци и заштитари су појачали патролирање у тој зони, а социјални радници су добили задатак да контактирају омладину која се окупља у пролазу и да, заједно са приватним фирмама, једном седмично организују забаву или неку културну активност. Након тога, обојили су зидове у бијело и замолили да они који се најчешће користе тим пролазом, основци и средњошколци, чланови удружења пензионера и станари оближњих зграда, зидове исцртају муралима.

Резултат интервенције:

Први закључак је био да су сви партнери били погођени овим проблемом. Сви они су се сложили да преузму контролу над проблематичним простором и да заједно нађу рјешење проблема. Управо им је то заједништво омогућило да нађу свеобухватно рјешење које сви разумију и прихватају.

Према томе, циљ је да се нађе барем одрживо рјешење, ако није могуће да се нађе оно које је трајно. Да бисмо ово постигли, потребно је да се не ограничимо само на првобитно запажање него да истражимо и схватимо узрок проблема.

Ови узроци могу да буду различите природе (социолошке, културолошке, економске итд.) и укључују симптоме неприхватљивог узнемиравања или насилништва

3.5 Метод и специфични инструменти рада

- Анализа проблема и његово рјешавање
- Управљање пројектима - пројектни менаџмент
- Правилно управљање информацијама
- Познавање радних метода наших партнера

Личне и социјалне способности, као и стратешко планирање рада, о којима смо говорили у претходним поглављима, морају даље да се продубе знањем и овладавањем посебним инструментима рада који ће да доведу до успјешног рада полиције у заједници.

Према томе, полицајац који ради у заједници мора разумјети који подаци су на располагању у полицијској станици како би могао да истакне проблематичну ситуацију (ажурирање базе података са елементима коришћеним при интервенцији, ручно испуњавање формулара са тим елементима итд.). Он треба да је способан да протумачи ове податке и да их повеже са подацима из других служби или институција.

Након тога, он ће да буде у могућности да се ангажује у процесу рјешавања проблема. Како би могао да води овај процес, често у партнерству, полицајац у заједници мора да има на располагању алате који се користе у пројектном менаџменту.

ПОГЛАВЉЕ 4

Конкретне активности полицајца у заједници

Циљеви овог поглавља:

- ☑ Знати конкретне активности полицајца у заједници
- ☑ Разумјети корисност прикупљених информација на инфо-табли (табла догађаја)
- ☑ Знати улогу полицајца у заједници као преносиоца информација свом надређеном
- ☑ Бити упознат са мјесечним извјештајем полицајца у заједници који одражава безбједносну ситуацију у његовом сектору/подручју
- ☑ Знати важност праћења безбједносне ситуације на начин који је лако визуализирати, приказујући безбједносне параметре на за то предвиђеним картама (картографско праћење)
- ☑ Бити упознат са постојањем евиденције пословних објеката и њихових сопственика (угоститељски објекти, трговине, апотеке, кладионице итд.), која садржи информације важне за полицијски посао
- ☑ Познавати дјелокруг обавеза полицајаца у заједници
- ☑ Видјећемо да полицајац у заједници боље познаје свој сектор/подручје и способан је да пронађе одговарајуће информације за рјешавање проблема

4.1 Контакт са становништвом

Полицајац у заједници успоставља и одржава везе са становништвом у свом сектору активности. Он је полицајац за контакт у сектору.

- Он успоставља и промовише позитиван однос са становништвом у свом сектору/подручју (јавне и социјалне установе, куће, преноћишта, клинике, предузећа и ресторани)
- Он информише и савјетује становништво
- Он јача везу и носилац је превентивних активности
- Конструктивним дијалогом са грађанима подстиче рјешење проблема на локалном нивоу

Полицајац у заједници прикупља информације потребне за полицијски посао и доставља их својим колегама и руководиоцима. Иако су полицији потребне информације како би потпомогле сузбијање и спречавање криминалитета, те идентификовање и откривање преступника, то не би требало да буде на штету партнерства са заједницом. Уколико јавност стекне дојам да је рад полиције у заједници прикупљање обавјештајних података, изостаће повјерење грађана.

4.2 Инфо-табла (табела догађаја)

Свакодневно, полицајац у заједници информише своје колеге о актуелним и за службу битним догађајима. Он своја запажања записује на инфо-табли која је јасно истакнута у просторијама полицијске станице.

На овај начин су патроле, било пјешачке или моторизоване, свакодневно обавијештене о постојећој проблематици и, према томе, могу да појачају своју присутност на осјетљивим подручјима. Информација треба да буде достављена правовремено.

Сљедеће активности ће бити поменуте на табли:

Кривична дјела и прекршаји из области јавног реда и мира

Кривична дјела и прекршаји јавног реда и мира су наведени на лијевој страни табле. Након комплетирања табле, полицајац у заједници ће да наведе:

- мјесто/а
- датум и вријеме
- modus operandi (начин извршења)
- опис починиоца/починилаца
- превозно средство/а
- податке о жртвама и предметима кривичних дјела

Тражена лица

Сљедећи елементи ће бити назначени на табли:

- идентитет траженог лица
- разлог због ког се тражи
- лични опис
- навике тог лица (јавна мјеста гдје се он/она често креће итд.)
- информације о траженом лицу (степен опасности)
- превозна средства која користи
- психофизичке особине лица

Питања саобраћаја на путевима

Осјетљива подручја везана за саобраћај ће овдје да буду назначена. Сљедеће информације ће бити записане на табли:

- врста откривеног прекршаја (брзина, заустављање, необраћање пажње на семафор, пјешачки прелази итд.)
- мјесто, вријеме, дани у седмици
- подручја са незгодама
- структура и старосна доб настрадалих лица - учесника у саобраћају
- оштећења и разна ограничења на путевима

Разно

Ово мјесто је резервисано за различите комуникације и информације. Може да буде укључено сљедеће:

- ширење интерних или вањских информација
- захтјеви за информације везане за случај/истрагу (из или ван сектора)
- интерна комуникација

4.3 Информисање надређених

Полицајац у заједници информише свог шефа и руководиоце о стању безбједности у свом сектору.

Он се савјетује са руководиоцима, размјењује мишљења и прима инструкције од њих

4.4 Мјесечни извјештај

Полицајац у заједници прави мјесечни извјештај о стању безбједности у свом сектору/ подручју.

Извјештај осликава општу ситуацију и ситуацију криминалитета на коју наилази полицајац у заједници. Извјештај би требало да се прави на исти начин и требало би да садржава одређена поглавља. Завршен извјештај полицајац у заједници доставља непосредном руководиоцу, а у хитним ситуацијама директно обавјештава командира.

Командир полицијске станице организује редовне мјесечне састанке са својим сарадницима којима присуствују:

- руководиоци у полицијској станици за јавни ред и мир, криминалитет и саобраћај
- полицајци у заједници
- потенцијални интерни партнери (остале службе у полицијској станици)

У станицама гдје ова пракса не постоји, командири треба да је уведу.

Извјештај треба да садржи сљедеће елементе:

а) Преглед активности полицајца у заједници у периоду извјештавања

Преглед садржи активности које је полицајац спровео у заједници у свом сектору. Полицајац у заједници ће, у краткој писаној форми, да представи резултате активности. Ове активности су биле спроведене уз консултовање и према наредби командира станице.

У овом дијелу извјештаја требало би да се наведе сљедеће:

- активности предузете у вези са путним саобраћајем
- активности предузете на превенцији криминала
- активности предузете на идентификовању и откривању криминалаца
- активности предузете у вези са јавним редом и миром

б) Откривање кривичних дјела

Овај приказ представља стање криминала идентификованог у сектору/подручју полицајца у заједници у току протеклог мјесеца. Оно што би сљедеће требало да буде поменуто су:

- природа и број пријављених дјела (као што су крађе, напади, оштећење имовине итд.)
- задржана лица и природа извршених кривичних дјела

в) Јавни ред и мир

У случају нарушавања јавног реда и мира, полицајац у заједници анализира све догађаје. У зависности од озбиљности тих догађаја, полицајац ће у извјештају да наведе чињенице.

Ове интервенције су описане као што слиједи:

- интервенције у случају нарушавања јавног реда и мира
- интервенције у случају извршења кривичних дјела везаних уз област јавног реда и мира

г) Анализа тренутног стања

Анализа догађаја који су се десили у периоду извјештавања:
- повећање или смањење броја кривичних дјела
- повећање или смањење броја прекршаја
- повећање или смањење осталих безбједносних догађаја

д) Приоритетне активности које треба да буду спроведене

На основу анализе стања безбједности у претходном мјесецу одредиће се активности које ће да буду приоритетне и узете у обзир с циљем превенције. У овом дијелу полицајац у заједници, заједно са командиром станице, предложиће радње у вези са потребним средствима и активностима.

Ове препоруке се формулишу пратећи анализу догађаја. Циљ анализе је повећање свјесности полицијских службеника из станице у вези са догађајима који могу да допринесу смањењу безбједности у сектору/подручју и чиме се тражи њихова помоћ с циљем повећања присутности на осјетљивим подручјима.

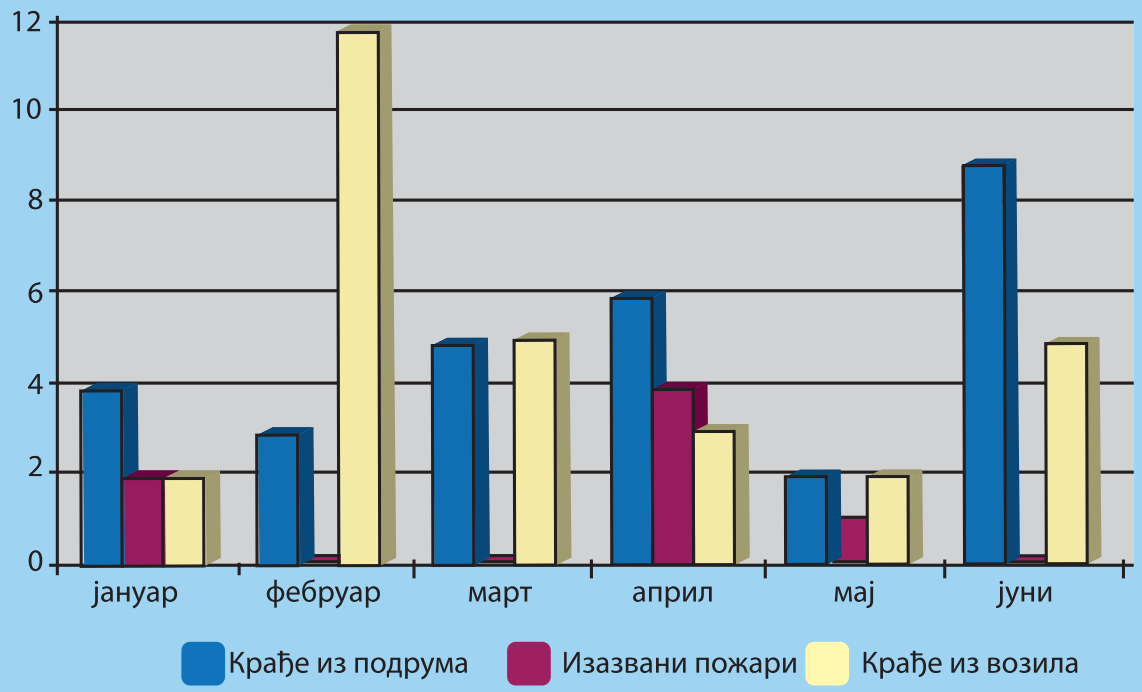
Када постоји повећање забрињавајућих појава, спроводи се анализа. Од резултата анализе ће да зависи ангажовање неопходних средстава како би се смањиле дестабилизујуће појаве. Подразумијева се да ће свака пријава да буде истражена. Потребно је урадити детаљну анализу проблема која ће да се заснива на информацијама и идејама које долазе из заједнице у партнерству са грађанима. Као резултат оваквог партнерског односа добијамо иновативна и креативна рјешења која се спроводе у заједници и која су прилагођена локалним околностима.

Примјер:

Предсједник удружења власника станова се жали полицији да су се у посљедњих неколико мјесеци догодиле провале у вањске објекте које користе чланови удружења. Такође се жали да је избило неколико пожара у околним гаражама. Уз све то, поменуо је и крађе из паркираних возила.

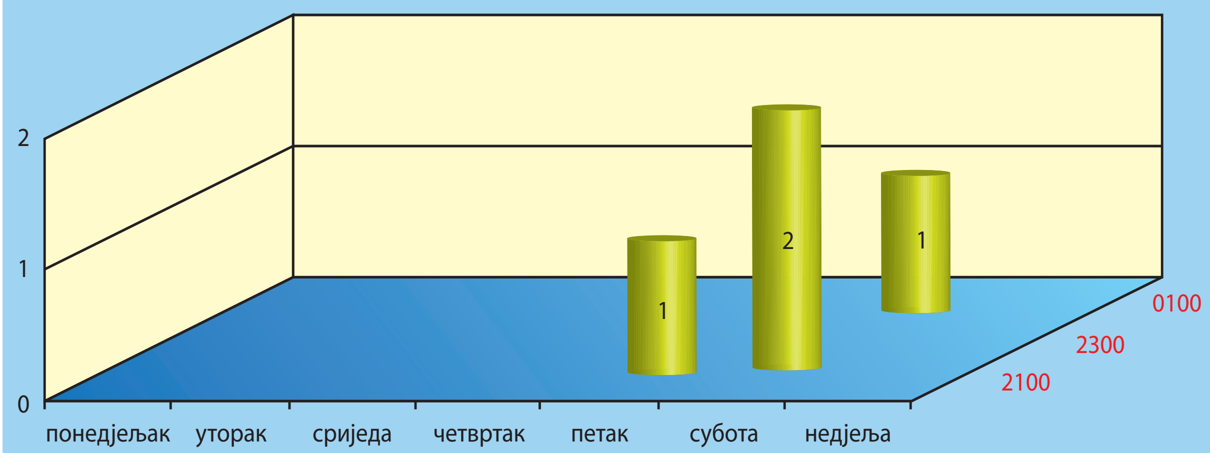
Након записивања ових пријава, полицајац из заједнице мора да утврди да ли је забринутост предсједника удружења заиста основана. Као прво, он прикупља на једно мјесто све пријаве које је доставило становништво са тог подручја и сортира их по врсти кривичних дјела, као што слиједи:
- провалне крађе из возила
- провале и крађе из вањских објеката
- оштећење имовине

Пратећи прве истраге, полицајац у заједници ће да открије да је заправо више пријава било достављено у претходних неколико мјесеци. Како би комплетирао опажања из другог угла, он ће развити дијаграм који приказује крађе, оштећење имовине и пожаре.

Дијаграм показује да је број кривичних дјела у посматраном временском периоду у порасту. Он, такође, показује да је забринутост предсједника удружења оправдана. Међутим, дијаграм не упућује на активности помоћу којих би могли да се боримо против ових кривичних дјела. Због тога је неопходно одредити врсту почињених кривичних дјела, modus operandi, датуме и вријеме догађаја.

Дијаграм испод представља намјерно изазване пожаре откривене у априлу.

На основу овог дијаграма смо закључили да су се пожари десили за вријеме викенда (једном у петак и три пута у суботу). Вријеме појаве пожара показује да су пожари подметнути када су гараже биле празне. Према томе, различите категорије криминалних дјела су предмет анализе и графичког приказа. Слиједећи ове акције, засноване на налазима и запажањима, полицајац у заједници ће отићи на лице

мјеста. Детаљним осматрањем лица мјеста, он може да идентификује узроке који су довели до избијања пожара и да предложи мјере на основу којих је могло да се спријечи њихово појављивање. На примјер, он може да примијети да улазна врата у вањске просторије и гараже чак и немају систем за закључавање и да су канистери бензина ускладиштени у подрумима.

Настављајући истрагу, полицајац у заједници примјећује да су врата подрума отворена а да друга немају одговарајући систем за закључавање. Укратко, већина ствари које су тамо одложене могу да буду отуђене без икаквих потешкоћа. Када је отишао на вањски паркинг, полицајац је открио да су разне вриједне ствари остављене у незакључаним аутомобилима.

Након повратка у станицу, полицајац у заједници извјештава непосредног руководиоца о својим запажањима.

Оваква ситуација доказује колико је важно да се анализира догађај прије почетка одређених активности. Заправо, у овом контексту, прва мјера која треба да се предузме је контакт са предсједником удружења. Циљ овог састанка је да га обавијестимо о нашим запажањима тако да он даље може да обавијести власнике зграда и удружење власника с циљем предузимања одређених мјера за превенцију крађа, оштећења имовине и подметнутих пожара.

Уз руководиочево одобрење, полицајац у заједници ће, такође, да присуствује овом састанку. Он ће се састати са партнерима, у овом случају то је службеник задужен за превенцију, и представником ватрогасаца.

ђ) Разно

У овом дијелу полицајац у заједници наводи чињенице које нису укључене у остале дијелове извјештаја. Он детаљно представља своје главне активности:

- посјете школама и другим образовним институцијама
- састанке са удружењима
- састанке са представницима општине
- контакте са медијима путем полицијске службе за односе са јавношћу

4.5 Карта безбједносних догађаја

Свака полицијска станица би требало да буде опремљена картом подручја, која се налази у близини инфо-табле, на којој би се показивали сви безбједносни догађаји.

- Полицајац у заједници је задужен за ажурирање карте
- Ова карта би, у реалном времену, требало да приказује мјеста гдје су почињена кривична дјела и прекршаји
- Различита кривична дјела и прекршаји су представљени у различитим бојама

ЛЕГЕНДА:
- Крађа возила
- Крађе из возила
- Провале у станове/куће
- Провале у предузећа
- Разбојништва
- Насиље у породици
- Нарушавање јавног реда и мира

4.6 Картотека значајних објеката

Полицајац у заједници израђује и ажурира картотеку значајних објеката са аспекта рада полиције у заједници.

Картотека је важна јер пружа информације колегама који због било ког разлога морају да интервенишу у датом објекту у свом подручју/сектору. Важне информације укључују: лични и контакт-подаци сопственика и управника, дјелатност, ускладиштене супстанце и опасне материје, план зграде са улазним и излазним тачкама.

Информација је важна јер може да помогне колегама који интервенишу да спријече ризик и омогуће безбједност свог особља и других људи.

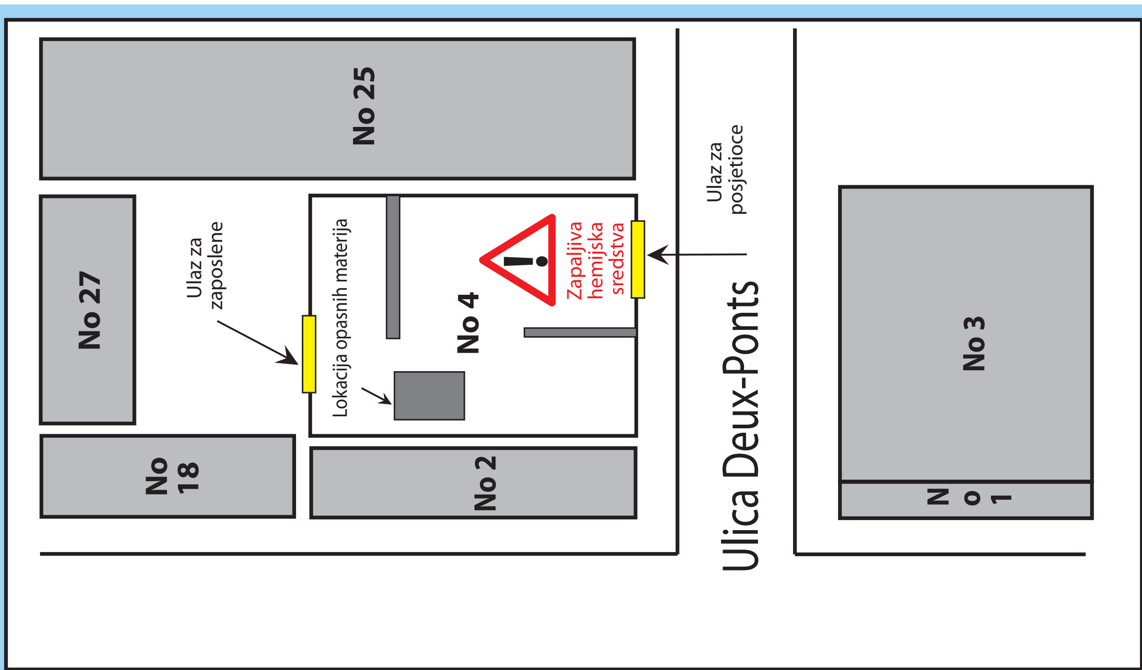
Примјер:

Полиција и ватрогасци су позвани због пожара у апотеци. Познајући врсту материјала који је ускладиштен у апотеци, они могу да одреде безбједно подручје, заштитне мјере и материјал за гашење пожара. Полиција је позвана у интервенцију јер је могући провалник виђен како улази у апотеку. Такође, познајући план зграде, излазе и улазе, полиција може боље да планира и интервенише а починилац може да буде ухваћен на дјелу.

Слиједи модел картотеке објеката који је направљен у Женеви. На једној страни налазе се идентификациони подаци а на другој план зграде.

D	F	G	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

Objectul de activitate	Farmacie				
Strada	Deux-Ponts	**Numarul**	4	**Cod postal**	1225 - Chene-Bourg
Denumirea	Pharmacie du Soleil				
Telefon 1	+4122341844	**Telefon 2**	+41223461845	**Telefon 3**	
Responsabil 1					
Nume	MARJAC				
Prenume	Pierre				
Adresa	Rue de la Colline 4				
Telefon 1	+41223489422	**Telefon 2**	+41765531241	**Telefon 3**	
Responsabil 2					
Nume					
Prenume					
Adresa					
Telefon 1		**Telefon 2**		**Telefon 3**	
Responsabil 3					
Nume					
Prenume					
Adresa					
Telefon 1		**Telefon 2**		**Telefon 3**	
Date importante	In caz de incendiu - ATENTIE la produsele imflamabile situata in subsol				
Tipul produselor vandute	Alcool - Benzine - Produse chimice				
Riscuri potentiale	Explozie - Contaminare cu substante chimice				
Servicii de avizat	Serviciul de toxicologie				
Nume	ANDRAVOR				
Prenume	Charles				
Adresa	c/Service Ecotox, rue des Champs 14 - 1227 - Carouge				
Telefon 1	+41223721212	**Telefon 2**	+41792275130	**Telefon 3**	

4.7 Остале активности

Полицајац у заједници, заједно са својим руководиоцем, учествује на састанцима са представницима локалне заједнице. Он, такође, ажурира огласну таблу, летке, брошуре и каталоге о превенцији и безбједности.

4.8 Информисање

Полицајац у заједници систематски анализира врсту и природу пријава поднесених у његовом сектору/подручју. Према томе, ова врста „барометра“ криминалитета омогућава руководиоцу да планира и координира специфичне активности полицијских службеника у осјетљивим подручјима/секторима.

4.9 Командиров приступ концепту рада полиције у заједници

Командир полицијске станице у потпуности подржава концепт рада полиције у заједници. Он својим дјеловањем подстиче полицајце да буду самостални, самоиницијативни и одговорни у спровођењу концепта рада полиције у заједници. Он ће на адекватан начин да вреднује и оцјењује превентивни рад.

С друге стране, полицајац у заједници мора да придобије повјерење свог командира. Он мора да има одређену самосталност и да покаже иницијативу.

ПОГЛАВЉЕ 5

Рјешавање проблема методима маркетинга безбједности и SARA

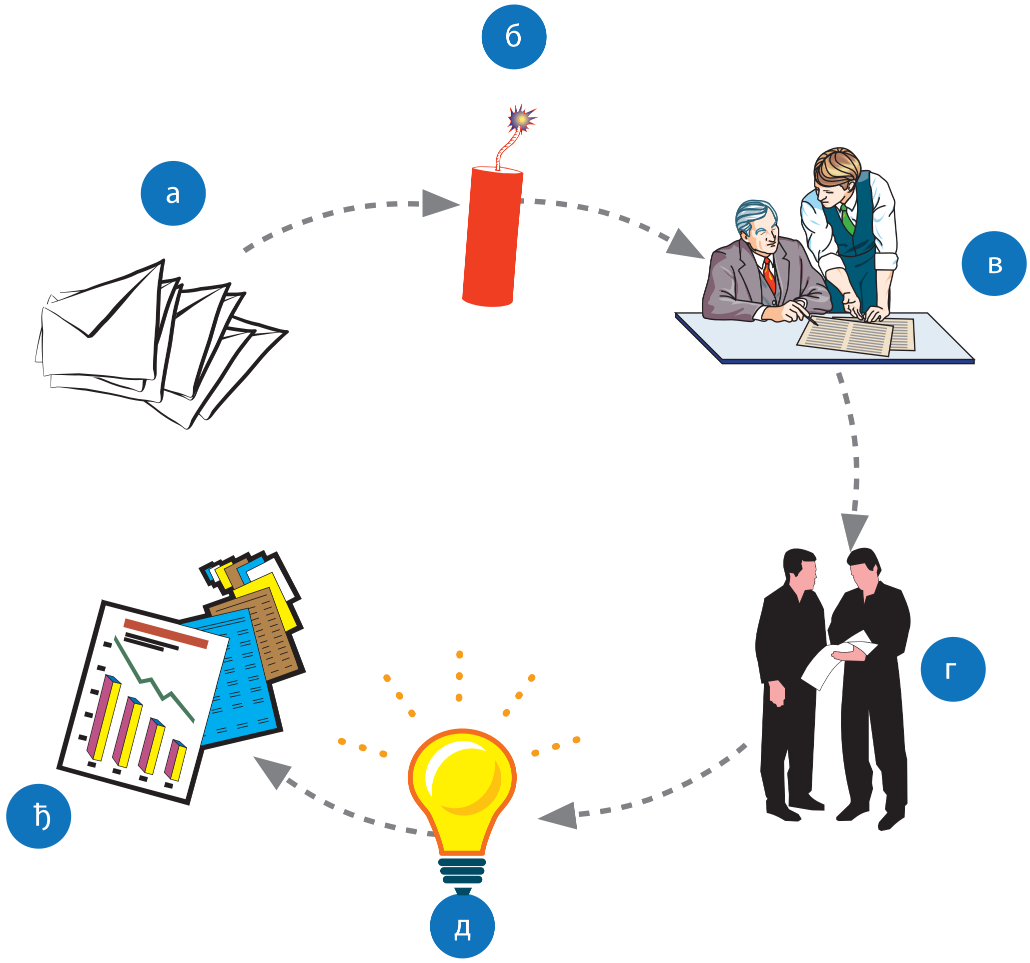
Циљеви овог поглавља:

- ☑ Знати кораке који треба да буду предузети с циљем рјешавања проблема методом „Маркетинг безбједности“
- ☑ Знати кораке који треба да буду предузети с циљем рјешавања проблема методом SARA
- ☑ Разликовати циљеве који треба да буду постигнути одабиром једног или другог метода како би се ријешили проблеми

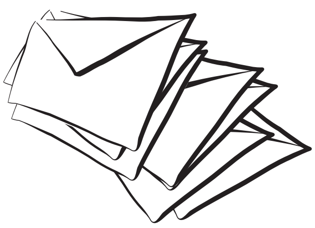
5.1 Метод „Маркетинг безбједности“ с циљем одрживог рјешавања проблема

Овај метод рада се не заснива само на анализама до којих је дошла полиција, него узима у обзир и осјећај безбједности грађана. Овај концепт пројектног менаџмента је развила приватна компанија.

5.1.1 Кораци потребни за постизање процеса „Маркетинг безбједности“

а) Полиција покушава да открије узроке несигурности становништва

Постоји више средстава за добијање одговора на наше питање у вези са овим осјећањима.

Под овим средствима се подразумијева добијање одговора кроз успостављене везе полицајца у заједници са становништвом, везе које се развијају сваки дан.

Када полицајац у заједници осјети да грађани имају одређени страх у вези са осјећајем безбједности, он мора одмах да реагује. Он ће одмах да контактира свог командира који ће анализирати чињенице о којима је обавијештен. Заједно са полицајцем у заједници радиће на откривању узрока који утичу на осјећај безбједности.

Друга средства подразумијевају анкете или упитнике које добровољно испуњавају становници сектора/подручја. Када се прочитају добијени одговори, полиција ће да буде у могућности да идентификује проблеме који се тичу осјећаја безбједности становништва у сектору/подручју.

б) Идентификовање проблема

Када од грађана добије упитнике и анкете, полиција ће прво да идентификује проблем који утиче на осјећај безбједности становништва. То није питање идентификовања проблема само једног лица него проблема који узнемирава велики број становника сектора/подручја.

Проблем:

Становници одређеног сектора/подручја се жале да их већ неко вријеме петком и суботом узнемиравају појединци који праве буку. Сем тога, становници се жале и на смеће које ти појединци остављају иза себе (случај везан за ремећење јавног реда и мира и угрожавање здравља грађана).

в) Група полицијских службеника анализира проблем

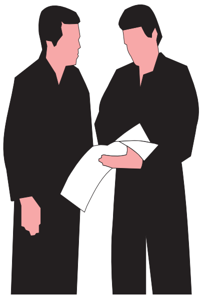
Након идентификовања проблема, група полицијских службеника ће да анализира тај проблем. Током ове анализе полицајци ће покушати да открију да ли су пријаве достављене полицијској станици у складу са чињеничним стањем на терену. Овај метод ће полицији да омогући објективније сагледавање проблема. Затим ће ова група да истражи узроке који утичу на стање безбједности у том сектору/подручју.

Ова анализа ће да доведе до сљедећих закључака:

У том сектору/подручју се налази мјесто гдје се млади људи окупљају након престанка рада дискотеке. Дискотека је петком и суботом отворена до један час ујутро. С друге стране, јавни превоз (аутобуси) ради до два часа ујутро. Закључак ове анализе показује да гости имају један час током ког могу да ходају по околини и евентуално праве проблеме, прије него што крену задњим аутобусом.

Након ове анализе полиција прво треба да повећа своје присуство у близини дискотеке и прати госте који ремете јавни ред и мир у том сектору/подручју. Ово су краткорочне мјере, јер ће у кратком времену јавни ред и мир да се поправи, али ће проблем да се премјести на друго мјесто, јер ти људи који се забављају напустиће мјеста под надзором и провести остатак ноћи на другом мјесту. Због тога, дугорочно гледано, проблем није ријешен.

г) Тражење партнера с циљем проналажења дугорочног рјешења проблема

Полиција ће открити да она сама не може да ријеши овај проблем и да јој треба више партнера с циљем проналажења дјелотворног рјешења, али не да га преселе на друго мјесто, него да га трајно ријеше.

Идентификовање корисних партнера за рјешавање овог проблема

Партнери који су идентификовани и који су потребни, сем полиције, су:

- они који су одговорни за дискотеку,
- они који су одговорни за јавни превоз.

д) Проналажење рјешења проблема заједно са партнерима

Да би се отклонио овај проблем, најбоље рјешење је усклађивање радног времена дискотеке са временом поласка посљедњег аутобуса. Ово усклађивање ће да спријечи појединце да се задржавају у сусједству и нарушавају јавни ред и мир.

ђ) Процјена резултата

Период процјене мора да буде програмиран тако да можемо да вреднујемо резултате спроведене активности. Потребно је да се поново контактира становништво овог сектора/подручја како би га испитало о осјећају безбједности. Уколико тај осјећај није побољшан, узроци који утичу на стање безбједности у том сектору/подручју ће да буду преиспитани и, уколико је неопходно, предузете мјере треба да се коригују или потпуно промијене.

5.1.2 Елементи „Маркетинга безбједности“

Концепт „Маркетинг безбједности“ је метод који је усмјерен ка стварању безбједнијег окружења с циљем побољшања, како објективне, тако и субјективне безбједности.

Пет кључних елемената „Маркетинга безбједности“:

Оријентација према клијентима:

Полиција, као један од сервиса грађана, усмјерена је ка потребама заједнице (клијената).

Пренос овлашћења:

С циљем да се обезбиједи брза и флексибилна реакција, полиција мора да буде децентрализована и у могућности да пренесе одређене надлежности на партнере.

Проширена безбједност:

Савремена дефиниција концепта проширене безбједности укључује, како објективну, тако и субјективну безбједност. Након уоченог проблема, полиција предузима све мјере и радње с циљем његовог отклањања. Овај метод избјегава премјештање дестабилизујуће појаве на друго мјесто.

Интеграција:

Полиција не може сама да учествује у цјелокупној заштити. Њој требају партнери за идентификовање проблема као и за њихово рјешавање.

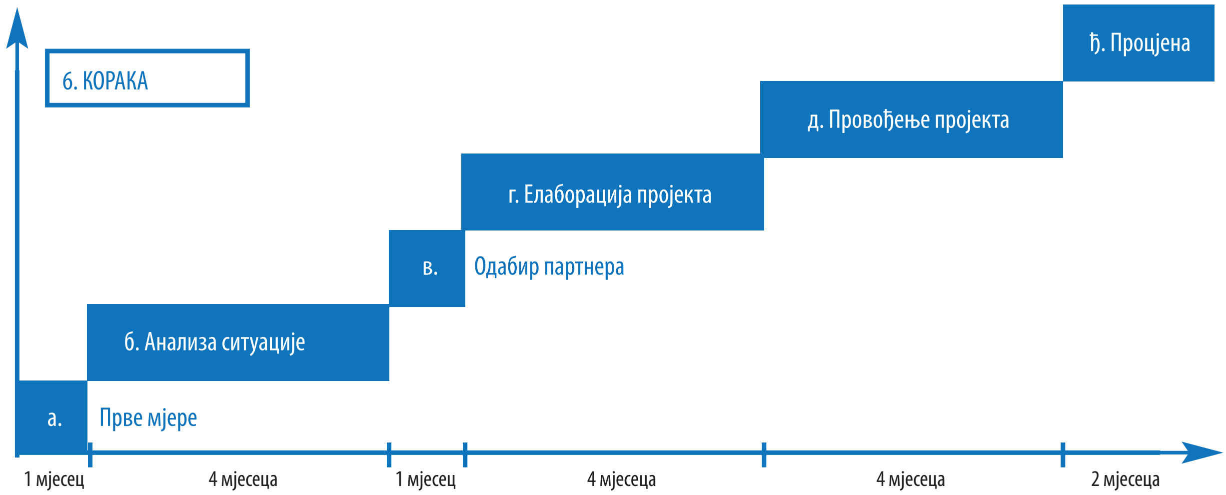
Делегирање:

Полиција која се брине о потребама грађана мора да буде блиска становништву. Ова акција захтијева да одређене компетенције буду делегиране на полицајца у заједници, који има директне и сталне везе са становништвом.

5.1.3 Развој пројекта

Када безбједносни проблем „исплива на површину“, доноси се одлука о развоју пројекта „Маркетинг безбједности“. Реализовање тог пројекта тече кроз **шест дефинисаних корака**. При изради акционог плана који представља структурисани и организовани начин рјешавања проблема, потребно је дефинисати временске интервале за реализацију појединих активности.

Акциони план сачињен је од низа хронолошки поређаних активности. За сваки од шест корака утврђен је временски интервал трајања.

а. Прве мјере:

Процедура:

- Успостављање тима у самој полицији. У овај тим ће да буду укључени они полицијски службеници који су повезани са идентификованим проблемом.
- Идентификовани проблем мора да буде представљен полицијским службеницима који су укључени у тим, а метод („Маркетинг безбједности“) мора да им буде објашњен.
- Сви чланови пројектног тима ће морати да знају овај метод у детаље.

Резултат:

- Пројекат може да почне.

Трајање:

- Мора да буде одређено (у седмицама и мјесецима).

б. Анализа ситуације

Процедура:

- Анализа субјективног стања безбједности. Анализа слиједи након што полицајац у заједници прикупи информације од становништва или након упознавања са резултатима спроведене анкете.
- Анализа објективног стања безбједности. Чињенице пронађене у полицијским статистикама, притужбама, саобраћајним несрећама итд.
- Упоређивање субјективних и објективних чињеница ће да нам помогне да идентификујемо проблем који треба да буде ријеше.

Резултат:

- Проблем је идентификован.

Трајање:

- Мора да буде одређено (у седмицама и мјесецима).

Како би се спровела исправна анализа ситуације на неком подручју, потребно је знати сљедеће информације везане за дато подручје:

Подручје x	
Критеријум	Информација
Демографска структура	
Старосна структура	
Спортски клубови	
Етничка структура	
Друштвена и политичка структура	
Индустрија и трговачке фирме	
Етничке мањине	
Образовне установе	
Интересне групе	
НВО-и	
Удружења грађана	
Политичке групе	
Културна удружења	
Остала удружења	
Музички клубови	
Саобраћајна инфраструктура	
Јавни превоз	
Општинска администрација	
Стање криминалитета и јавног реда и мира	
Главни проблеми у друштву	
Осјетљиви проблеми	
Остало	
Економска структура	
Економски токови	
Угоститељски објекти	

Овај списак може да се надопуни осталим факторима уколико је то потребно за анализу ситуације у датом подручју.

в. Одабир партнера

Процедура:

- Након идентификовања проблема, полиција ће почети да тражи партнере који ће помоћи у његовом рјешавању.
- Сарадња између полиције и партнера може да почне.
- Присутност полицајца у заједници је неопходна у овој групи.

Резултат:

- Тим је формиран.

Трајање:

- Мора да буде одређено (у седмицама и мјесецима).

Одабир партнера - систематски приступ

Приликом одабира партнера и разговора са њима стално морамо имати на уму да свако од њих може имати своје виђење датог проблема и свој приједлог за његово рјешење. Веома је важно да се на почетку сарадње свим партнерима пружи могућност да изнесу своје мишљење, јер је управо то смисао окупљања различитих партнера на једном мјесту .

Ради систематског идентификовања партнера (директно или индиректно укључених у рјешавање проблема) треба пратити неколико основних корака:

- смјештање проблема у центар процеса,
- означавање фактора који имају кључни утицај на проблем,
- означавање лица која имају или могу да имају директан утицај на факторе,
- означавање актера који имају стратешки утицај на проблем,
- подјела партнера у категорије.

Како можемо да идентификујемо партнере који треба да буду укључени у пројектни тим?
Они могу да буду подијељени у двије категорије:

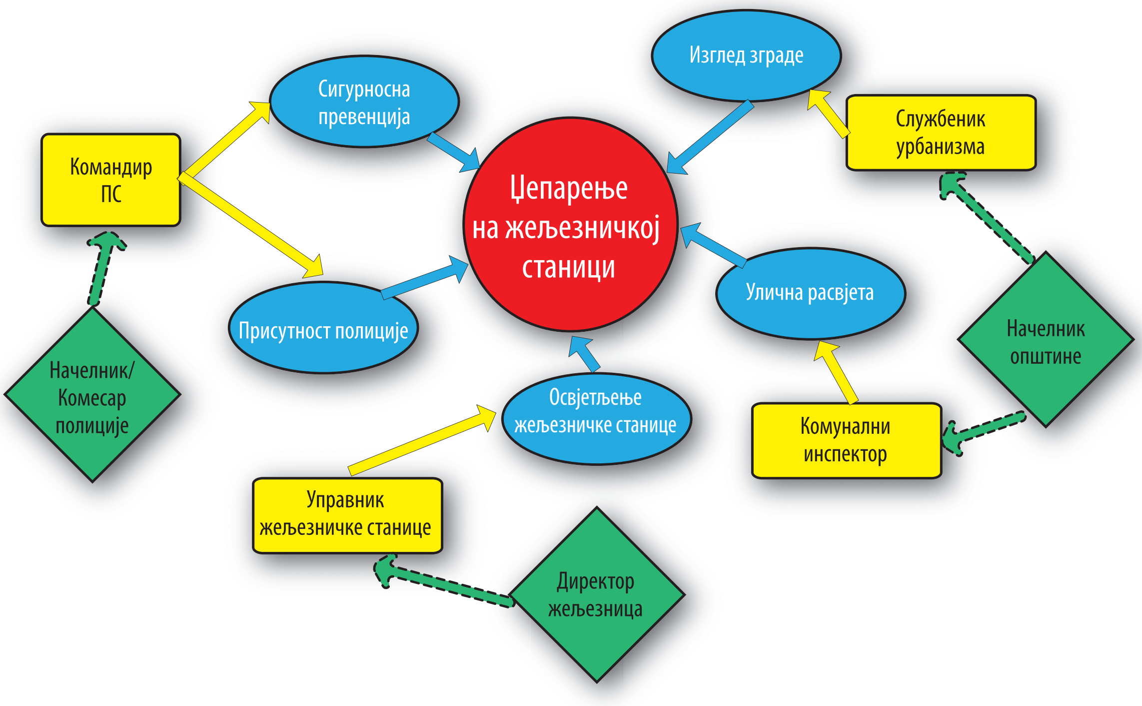
Стратешки партнери:

Ови актери су веома важни за пројекат „Маркетинг безбједности“ јер су они ти који могу да донесу кључне стратешке одлуке у процесу рјешавања проблема. Ови партнери ће бити чланови управног одбора пројекта и од њих ће се тражити мандат за спровођење пројекта и њима ће се слати приједлози одлука које треба да буду донесене. У правилу, стратешки партнери су начелници, директори, шефови различитих државних институција, али и директори приватних фирми, удружења итд.

Активни партнери:

У овој групи су партнери који ће израдити приједлоге концепта рјешења и мјера који ће довести до рјешења проблема. Они чине „срце“ пројекта и од њих ће потећи приједлози за рјешење датог проблема. Након добијања мандата од управног одбора пројекта, ови партнери ће чинити радну групу за израду рјешења и састајаће се периодично током процеса разраде пројекта. Приликом одабира броја и структуре чланова радне групе треба да се води рачуна о сљедећем:

- Број: 10-15 лица (радна група не треба да буде превелика).
- Један од чланова радне групе треба да буде изабран за предсједавајућег радне групе. Он/она ће да присуствује састанцима управног одбора као савјетник, на тај начин обезбјеђујући везу између ова два нивоа.
- Добар баланс везан за стручност и знање о различитим аспектима проблема (различитост чланова радне групе ће да гарантује и различитост у понуђеним рјешењима проблема).
- Атмосфера унутар радне групе је веома важна јер ће од ње да зависи ефикасност рада (повремена неформална окупљања могу значајно да поправе атмосферу, нпр., вечера или пиће након састанка, позиви на разне свечаности чланова радне групе из других институција и сл.).

г. Развој пројекта:

Процедура:

- Добијање мандата за израду рјешења од управног одбора пројекта.
- Подјела задатака и дефинисање обавеза чланова унутар радне групе,
- договор о динамици рада.
- Финализовање коначног рјешења и упућивање управном одбору на одобрење.

Резултат:

- Мјере су дефинисане и могу да буду активиране.

Трајање:

- - Мора да буде одређено (у седмицама и мјесецима).

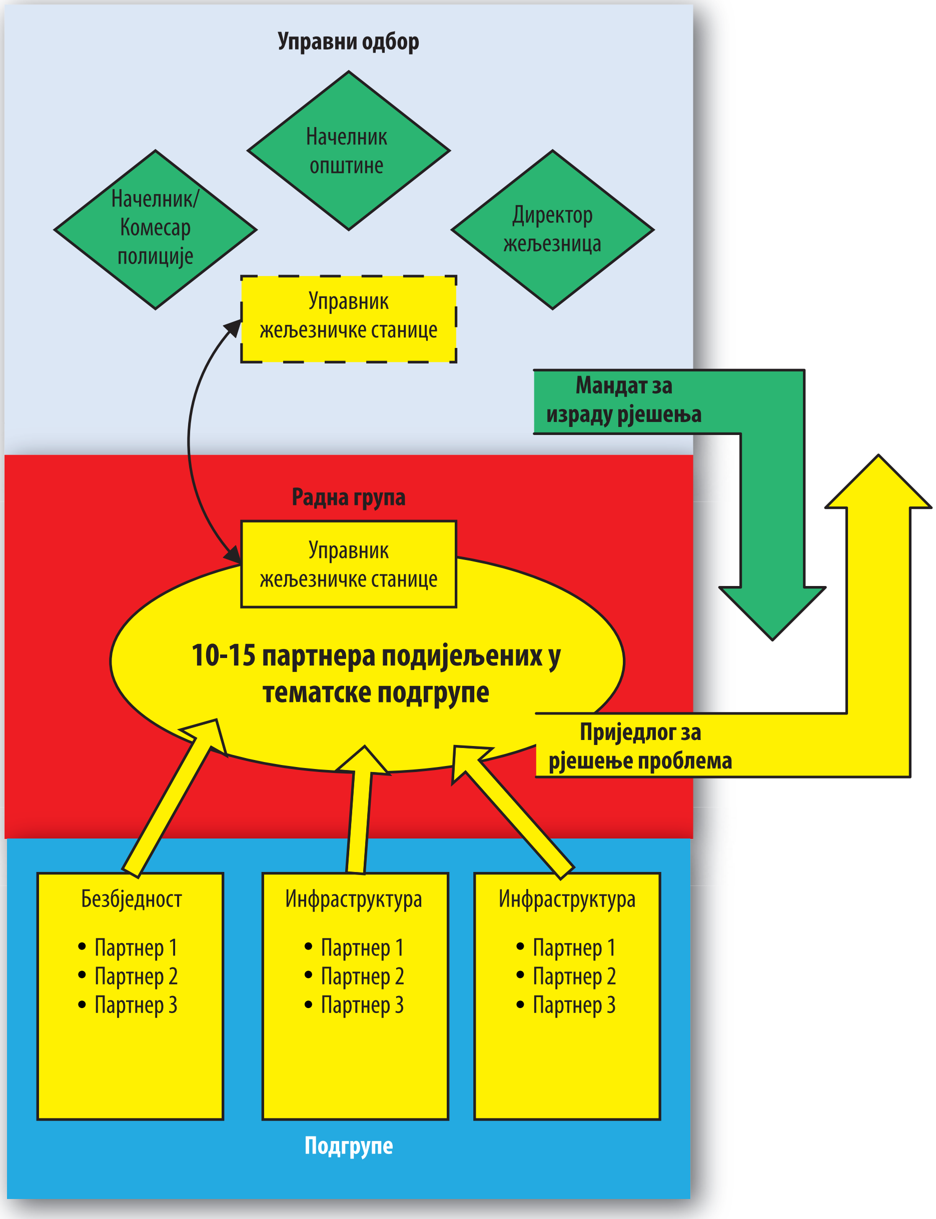
Развој пројекта - систематски приступ

Приликом развоја пројекта, тј. рјешења за идентификовани проблем, први корак мора да буде окупљање стратешких партнера на састанку на ком треба да дају своје одобрење (мандат) члановима радне групе за израду рјешења проблема. Овај састанак може веома ефикасно да буде искоришћен за медијско представљање почетка рада на рјешавању проблема (такозвани „почетни догађај"), уз навођење основног разлога покретања пројекта маркетинга безбједности и временских рокова до када би требало да се заврши са овим процесом. Важно је напоменути да се члановима радне групе морају дати „одријешене руке" да раде на рјешавању проблема, те да не морају тражити даља одобрења од надређених за то.

Након добијања мандата од управног одбора, започиње рад радне групе. На почетку је потребно да се договоре начин рада и динамика састанака. Најбоље је да се на првом састанку одреде датуми и локације за све остале састанке. На тај начин ће сви чланови групе да буду обавијештени о терминима и моћи ће да планирају своје обавезе. Такође је потребно да се договори о техничким детаљима рада (модерација, начин одлучивања, проток информација итд.).

Чланови радне групе могу да се подијеле у специјализоване групе (у зависности од њихове струке и природе задатака), те да им се дају конкретни задаци које треба да испуне до одређеног датума (обично до сљедећег састанка радне групе). На састанцима радне групе се расправља о приједлозима свих подгрупа и доноси се заједнички став.

Након завршетка цијелог процеса развоја пројекта, резултат ће да буде један пројектни документ који ће представљати приједлог радне групе за рјешење датог проблема. Он ће да садржава, како приједлог потребних мјера, тако и преглед финансијских трошкова који би могли да настану. Овај приједлог се затим шаље управном одбору на одобрење.

д. Имплементација пројекта

Процедура:

- Пројекат је комплетиран и предузете мјере су постале активне на терену.
- Полиција сарађује са својим партнерима

Резултат:

- Пројекат постаје активан на терену.

Трајање:

- Мора да буде одређено (у седмицама и мјесецима).

Имплементација пројекта „Маркетинг безбједности“ мора да буде планирана тако да представља радни план подијељен на временске јединице. Временске јединице зависе од временског трајања сваког корака.

Узимајући у обзир да полиција покушава да има радну групу за извршење различитих мисија, у вријеме почетка пројекта „Маркетинг безбједности“ неопходно је да се развије временски план/дијаграм.

- Редослијед активности које су програмирали и извршили партнери.
- Додјељивање времена потребног партнерима да се припреме за активну улогу у пројекту.
- Прикупљање података потребних за активно учешће партнера.
- Контролисање средстава укључених на терену.

ПРВЕ МЈЕРЕ	АНАЛИЗА	ОДАБИР ПАРТНЕРА	РАЗВОЈ ПРОЈЕКТА	ПОКРЕТАЊЕ ПРОЈЕКТА	ПРОЦЈЕНА
1 мјесец	4 мјесеца	1 мјесец	4 мјесеца	4 мјесеца	2 мјесеца

Сваки партнер прави свој план активности у складу са општим планом.

Један примјер тог планирања

Мјера: А	Пројекат 1	
Назив пројекта:		
Опис пројекта: О чему се ради?		
Циљеви у сврху рјешавања проблема:		
Главни задаци:		
Одговорности: Улога: Доносиоци одлука: Шеф: Чланови тима:	Удружење:	Име:
Датум имплементације:		
Кључни датум:		
Ограничења:		
Шта?	Када?	

Садржај ових активности ће да буде сажет у једну табелу која ће да одражава све предузете мјере и одговорна лица за рјешавање проблема.

На примјер:

Мјере	Одговорно лице	Рок	Укључени партнери	Статус/Улога
			ПОЛИЦИЈА	
			ПАРТНЕР А	
			ПАРТНЕР Б	
			ПАРТНЕР В	
			ПАРТНЕР Г	
			ПАРТНЕР Д	
			ПАРТНЕР Ђ	
			ПАРТНЕР Е	

ђ. Процјена

Процедура:

- Контрола постигнутих резултата
- Анализа сарадње између полиције и партнера
- Предузимање корективних мјера уколико је то неопходно

Резултат:

- Закључење пројекта

Трајање:

- Мора да буде одређено (у седмицама и мјесецима)

Када су предузете мјере започете на терену, процјена о томе ће да буде урађена на дан одређен за контролну фазу.

Мјере	Приоритет	Ко?	Рок	Трошак/средства	Ниво
А	I	Управник школе	31.12.2006	Мали (х дана са у)	ОК
Б	II	Наставник В	31.12.2006	Велик	Као и планирано
В	I	Полицајци А-Б	31.12.2006	Веома велик	Као и планирано
Г	III	Ученици X-Y	31.12.2006	Средњи	Дјелимично достигнут
Д	…	…	…	…	…

Када се контролишу мјере предузете на терену, пронаћи ћемо да се жељени циљ није у потпуности достигао. У овој ситуацији, корективне мјере ће да буду примијењене и биће одређен нови датум за контролу.

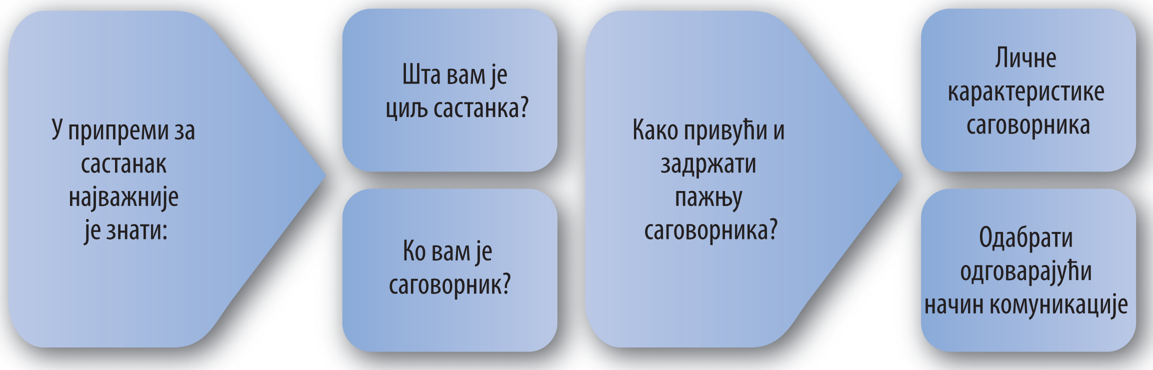
Бр.	Корективне мјере	Приоритети	Рок	Одговорно лице
1				
2				
3				

Личне забиљешке: ____
____
____

5.1.4 Методи придобијања могућих партнера у пројекат „Маркетинг безбједности

Дискусија која има за циљ придобијање партнера/учесника би требало да узме у обзир неколико кључних елемената:

5.1.4.1 Припрема за дискусију

Дефинисати циљеве дискусије - Уколико су циљеви јасно одређени, можете позитивно да утичете на смјер дискусије. Добра формулација предмета дискусије битно одређује њену успјешност.

Стога, важно је сачинити листу питања како бисте олакшали дискусију.

- Које резултате желим да остварим током дискусије?
- Колико времена имам на располагању (вријеме)?
- На који начин ћу да провјерим остварене резултате?
- Да ли је постављени циљ могуће остварити? Каква ће да буде веза између циља и резултата?
- Да ли постоје нека алтернативна рјешења?

Упознати саговорника/партнера

- Ко је саговорник/партнер ком се обраћам? Кога он/она представља (институцију/интересну групу/организацију/групу грађана)?
- Да ли одабрани партнер има могућност да доноси одлуке? Уколико не, ко их доноси?
- Кога још морам да обавијестим?
- Које вријеме и мјесто је најбоље да одредим за сусрет са партнером?
- Да ли на састанак могу ићи сам или треба да поведем колегу или руководиоца?
- Какав простор бих требао имати на располагању (атмосфера/опрема)?
- Који су одговори на евентуалне приговоре?
- На који начин бих требао приступити у случају евентуалних приговора?
- Који би наступ могао да има мој саговорник?

Придобијање пажње - обратите пажњу на саговорника, направите опуштену атмосферу, поставите што је могуће више питања!

- Обратите пажњу на партнера: шта он/она цијени? Шта њему/њој не одговара? Шта је за њега/њу битно?
- Постављајте само релевантна питања која се односе на приоритете које је партнер идентификовао!

5.1.4.2 Процес дискусије

а) Врсте питања:

Отворена питања:

Фокусирајте се на отворена питања и користите ову методу када год је то могуће. Тако ћете открити шта занима вашег партнера/саговорника!

- Шта мислите о томе...?
- Зашто Вас занима баш ова тема…?
- Које је Ваше лично мишљење о овој теми…?
- Шта је по Вама битно у вези са овом темом? Шта бисте могли да издвојите као посебно важно…?
- Како Ви видите рјешење овог и сличних проблема…?

Затворена питања:

Овај метод користите да бисте завршили дискусију или када желите да добијете одређено гледиште!

- Могу ли Вам послати документацију о овоме?
- Слажете ли се да забиљежим Ваша запажања?
- Прихватате ли да будете укључени у пројектни тим?
- Могу ли рачунати на Вашу помоћ у овоме?

Омогућите саговорнику/партнеру да направи избор, изврши презентацију и предложи

алтернативно рјешење!

- Када Вам одговара да се укључите у пројектни тим (одмах или касније)?
- На који начин желите да Вас контактирамо (путем поште, телефона, e-maila и сл.)?
- У ком смјеру желите да наставите сарадњу: А или Б?

Сугестивна питања:

Ова питања нису препоручљива јер не дозвољавају саговорнику да слободно одабере одговор. Сем тога, она често узрокују неусаглашеност дискутаната (контрадикторне ситуације)!

- Слажете се са мном…!
- Сигуран сам да о овом питању мислите исто што и ја…! Веома добро знате да сам у праву!

б) Аргументи

Аргументи вам дозвољавају да афирмишете своје потребе. Креирањем добре радне основе, привући ћете заинтересованост саговорника/партнера. То ће да придонесе успјешној сарадњи.

- Замислите себе у супротној ситуацији или се „ставите у партнерову позицију".
- Покушајте да увјерите саговорника у корисност и неопходност ваших приједлога. Нагласите њихове предности.
- Контролишите своје намјере (имајте мјеру). Водите рачуна о томе да ли саговорник разумије ваше аргументе?
- Да ли је дискусија за њега/њу приоритет?
- Користите јасан говор и прије него што започнете дискусију провјерите утицај ваших намјера на саговорника/партнера.

а) Сажетак аргумената

С циљем израде сажетка аргумената, требало би да партнера схватите озбиљно.

- Слушајте га пажљиво, не прекидајте га изражавајући своја запажања, његове аргументе схватите озбиљно.
- Побрините се да добро разумијете све његове аргументе. На крају, направите сажетак његових аргумената (Значи, ако сам добро разумио…)
- Не реагујте одмах на потенцијалне приговоре. Покажите да аргументе узимате озбиљно (Разумијем вашу забринутост). Након тога можете рећи шта мислите.
- Избјегавајте конфликте са саговорником, не одговарајте са „да, али…", чак иако о истом питању поново расправљате. Објасните поново, уколико је неопходно, користећи друге ријечи

5.1.4.3 Оцјена дискусије (брза анализа)

Оцјена дискусије:

- Како процјењујем партнера?
- Колико је дискусија трајала?
- Да ли сам постигао жељени циљ?

Процјена партнера:

- Колико је партнер успио разумјети моје намјере?
- Да ли партнер може да буде укључен у пројектни тим задужен за концепт „Маркетинг безбједности"?

Која су била питања и критични одговори?

- Да ли смо успјели да усагласимо наша мишљења?
- Да ли смо били у могућности да направимо акциони план?
- Који су сљедећи кораци које требам предузети?

Одговори:

- Након идентификовања партнера, сарадња између њих и полиције може да почне.
- Полиција представља пројекат и резултате анализе.
- Полиција представља акциони план партнерима.

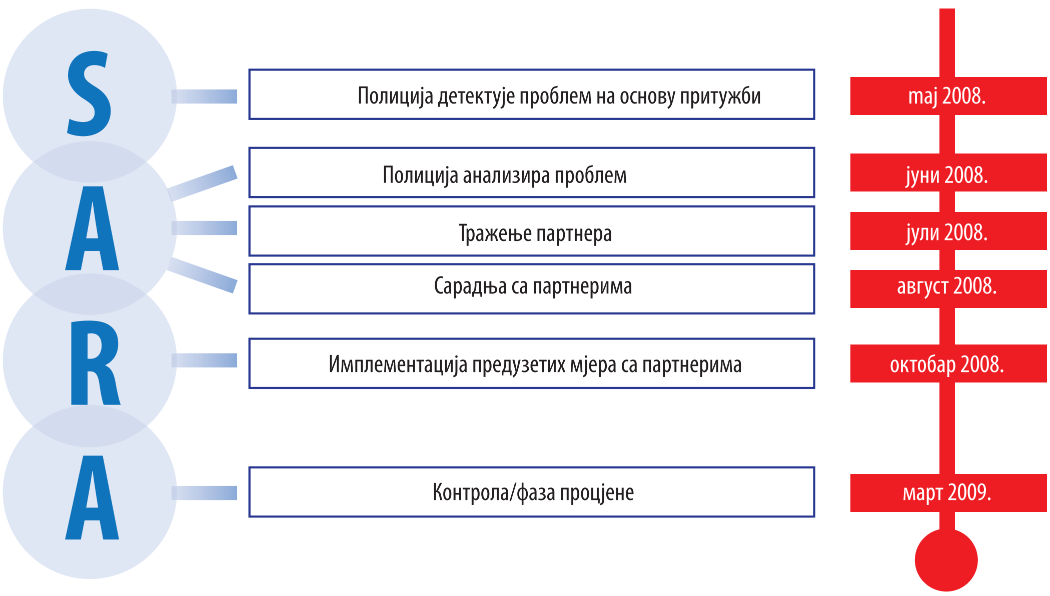
5.2 Метод SARA као један од основних инструмената (алата) за рјешавање проблема у заједници

Обимније безбједносне проблеме у заједници најчешће ћемо рјешавати помоћу „Маркетинга безбједности". Међутим, сем поменутог начина, врло често се за анализу безбједносне проблематике, сачињавање планова за рјешавање проблема, те практично дјеловање, користе и други методи попут SARA, КАПРА (CAPRA), SWOT и PESTEL анализе, те „Brainstorming" метода (brain - мозак, storm - олуја). Наведени методи рада могу да се користе у рјешавању конкретних локалних проблема мањег интензитета. Приказаћемо метод SARA, који се врло често примјењује у пракси.

МЕТОД SARA

Овај метод се заснива на објективним показатељима - безбједносним статистикама и пријавама са терена. Криминално-превентивна истраживања и прибављање информација могу да помогну полицији да код потенцијалних извршилаца елиминише мотиве, прилике и средства за извршење кривичних дјела. Метод SARA се састоји од четири фазе које нам користе у рјешавању једног или више проблема на одржив начин. То су:

Scanning - Скенирање
Analysis - Анализа
Response - Одговор
Assessment - Процјена (контрола и оцјена постигнутих резултата)

5.2.1 Скенирање - Scanning

Прва фаза у оквиру метода SARA подразумијева скенирање, односно уочавање стања у пракси (објективна безбједност), те идентификовање проблема који утичу на субјективни осјећај безбједности грађана. У склопу идентификовања проблема неопходно је да се успостави боља контрола пријава које достављају грађани и осталих сегмената заједнице које је прикупио РПЗ полицајац. У ту сврху прибављају се подаци о криминалитету и опасним појавама које угрожавају заједницу, размјењују се искуства са другим институцијама које се професионално баве проблематиком на коју се жели дјеловати. Такође се помоћу анкета и других метода код грађана мјери страх од криминалитета уопште или од појединих врста кривичних дјела. Наведени послови, такође, захтијевају свакодневно ажурирање безбједносних карата и информативне табле.

5.2.2 Анализа - Analysis

Након што је проблем идентификован, он се анализира и то опажањем, односно разумијевањем проблема. У овој фази проблем се детаљно разлаже и анализира, уз помоћ свих релевантних партнера који би могли да допринесу његовом рјешавању. Анализа мора да буде детаљна, свестрана и, сем полицијских стручњака, захтијева ангажовање полицајаца који ће проблем да рјешавају на терену, као и релевантних субјеката локалне заједнице.

5.2.3 Одговор - Response

Уколико су правовремено и у пуној мјери ангажовани сви надлежни субјекти, приступа се реализацији конкретних акција којима ће директно да се дјелује на проблеме и њихове узроке, као и на сузбијање фактора који би могли да доведу до ескалирања идентификованих појава. Сваки партнер ће одговорно да реализује обавезе из своје надлежности. Помоћу квалитетног планирања одредиће се простор и вријеме потребни за процјену ефикасности акција које су предузели полиција и партнери у сврху дугорочног рјешавања проблема који утичу на безбједност грађана. С циљем координације активности, потребно је да се направи и спроводи стратешки план дјеловања.

5.2.4 Процјена - Assessment

Посљедња фаза концепта SARA састоји се од контроле активности које су предузели сви партнери који су учествовали у реализацији пројекта, те од процјене постигнутих резултата. Помоћу контроле и процјене моћи ћемо да „измјеримо" ниво успјешности предузетих активности. Наравно, може да се деси да очекивања не буду у складу са зацртаним циљевима. У том случају биће спроведене корективне мјере и одређени нови рокови за наставак контроле.

5.2.5 План рада - примјена метода SARA

А. СКЕНИРАЊЕ

Први опис проблема	О чему се ради?	
Обим проблема	Да ли је то локални проблем или проблем шире заједнице?	
	Колико је то озбиљан проблем?	
Сложеност	Дефиниција сложености проблема	
Потешкоће које треба превладати	Које потешкоће треба ријешити и колико је проблем комплексан?	
Циљ	Који циљ желимо да постигнемо?	
Разлог за хитну реакцију	Да ли проблем захтијева хитну реакцију? Ако је тако, због чега?	

Претходне активности (уколико их је било)

При скенирању проблема који је раније био под контролом па поново ескалирао или се појавио на другом мјесту, треба навести све претходно предузете полицијске активности и посебно нагласити да ли оне имају репресивни или превентивни карактер.

Активности	Репресивне мјере	Превентивне или одвраћајуће мјере

Б. АНАЛИЗА

Ко је угрожен или кога забрињава одређени проблем?

Појединци или групе	Како су погођене
1. Полицијски службеници	
2.	
3.	
4.	
5.	

Шта је већ урађено на рјешавању откривених проблема?

Ко је радио на томе? Колико дуго и како?

1. Полиција	Реакција:
2. Друге институције	Реакција:
3. Остали	Реакција:

Које информације су потребне за рјешавање овог проблема? Гдје можемо да их пронађемо?

Извор(и)	
Извор(и)	
Извор(и)	

Који елементи ће да нам помогну да оцијенимо да ли је проблем дјелимично или у потпуности ријешен (фактори успјеха)?

1. Статистике	
2. Анкете	
3. Остали	
4. Остали	
5. Остали	
6. Остали	
7. Остали	
8. Остали	
9. Остали	
10. Остали	

В. ОДГОВОР

Који су начини за рјешавање овог проблема?

Листа партнера је преиспитана и направљен је списак активности које ће сваки од партнера да реализује с циљем уклањања проблема или његовог стављања под контролу.

Наведене су активности полиције, уз напомену да ли су оне репресивне или превентивне природе. Након тога су поменуте и активности партнера (појединаца или група).

Партнери	Како могу допринијети проналажењу рјешења?
1. Полиција	
2. ПАРТНЕР А	
3. ПАРТНЕР Б	
4. ПАРТНЕР В	
5. ПАРТНЕР Г	

Активности	Учесници	Временски рокови
Полиција		
Партнери		
Вањске информације о активностима		

Г. ПРОЦЈЕНА

Процјена имплементације:

Метод	Показатељи	Одговорна лица	Рокови: почетак	Рокови: крај

Анализа предузетих мјера

Метод	Показатељи	Одговорна лица	Рокови: почетак	Рокови: крај

Ауторски тим

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Federal Department of Foreign Affairs FDFA
Swiss Agency for Development and Cooperation SDC